

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan popoldne, izvenredne in praznične. — Inserati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 42 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Posltnina plačana v gotovini.

Ofenziva proti stanovski solidarnosti.

V nedeljo se je otvoril v Beogradu V. kongres zemljoradnikov. Po nedavnem zborovanju Radičevih seljakov v Zagrebu stojimo pred drugo politično akcijo, ki skuša zanesti v naše javno življenje duh razkrajanja in stanovske mržnje. V obeh slučajih imamo opraviti v bistvu s sorodnim pokretom, ki gre za čim večjo stanovsko diferenciacijo po načelih razredne borbe, ki se prav malo razlikuje od boljševiške diktature proletarijata. Vendar pa je precejšnja razlika med Radičevim seljaštvom in zemljoradniško emancipacijo, ki vidi v vseh drugih družabnih slojih sovražnika, dočim skuša Radič ugoditi stanovska nasprotstva in organizirati kmete, inteligenco in delavce v enotno fronto proti kapitalizmu, dasi je sam največji prijatelj komednega življenja in finančnih operacij na račun hrvatskega ljudstva.

Kakor nam je simpatična vsaka akcija, ki gre za tem, da se razmere v državi zboljšajo in konsolidirajo, tako ne moremo odobravati hujškanja enega dela prebivalstva proti drugemu. Na zemljoradniškem kongresu v Beogradu so padle besede, ki jih trezna javnost nikakor ne more odobravati. Zborovalci so klicali »Živela seljaška država, dobi meščanske stranke, doli kapitalistični režim, doli Radič, slava Stambolskemu!« itd. Nekateri so se spozabili celo tako daleč, da so peli slavo izrazu predstavljatelju diktature proletarijata, boljševiškega generalu Trockemu.

Prvo vprašanje, ki se vsiljuje človeku, ko posluša vsa ta revolucionarna gesla in grožnje meščanskim slojem, je, kdo so idejni voditelji zemljoradniškega pokreta pri nas in drugod, kjer skuša zadnje čase preokreniti meje stvarnosti in sfer skupnih interesov vseh stanov. Nečemo nikogar obsojati, toda ugotoviti moramo, da v mnogih slučajih tem voditeljem ni ležeče na tem, da dvignejo kmetijske mase na višjo kulturno stopnjo, da pokažejo kmetu pot, po kateri bi prišel do znošnega življenja, ne da bi v stanovskem pokolju izgubil še to malo blagostanja, kar ga ima, temveč skušajo izrabiti trenutno politično konjunkturo in nezadovoljstvo kmetijskega ljudstva v svoje politične namene. Ti voditelji po večini niso niti iskreni zagovorniki gotovega svetovnega nazora, niti idejni pristaši osamosvojitve kmetijskega stanu, še manj pa praktični vršilci tega, kar neprestano oznanjajo v teoriji. Kakor pri vseh drugih politikih, čijih glavni namen je pretvoriti lahkoverne in nezavedne mase v lesto, po katerih bi se dokopali do korit, tako je tudi pri zemljoradnikih, z malimi častnimi izjemami, vladoločnost in častihlepe glavni motiv vsega delovanja. V današnjih razmerah, ko imamo iz razumljivih razlogov pri vsakem koraku nezadovoljne elemente, ni težko ribariti v kalnem in pripravljeni teren za stanovski pokol.

Vprašanje socialne pravičnosti je po vojni tako dozorelo, da mora biti na ta ali oni način čim prej rešeno. Gre le za to, kako doseči tisti ideal, za katerim stremi človeštvo že od pametveka. Vsi dosedanja revolucionarni pokreti in vse politične akcije, čijih geslo je bilo eliminirati iz družabnega življenja gotove sloje ter spremeniti človeštvo v homogeno maso, ki bi živel in delovala po kolektivnih principih, so pokazali, da je ta misel utopična in v popolnem nasprotju z realnostjo. In ker vidimo v zemljoradniškem pokretu, v kolikor seveda nastopa po nekaterih predstaviteljih za razredno borbo, tudi tendenco razkrajanja družabnih sil, od katerih so v enaki meri odvisni vsi stanovi, moramo resno svariti gotove činitele pred posledicami, čijih težo bi čutili poleg drugih slojev tudi kmetje sami. Teorija je sicer lepa in raj, ki si ga je zamislil pokojni Stambolski, ko je nameraval spremeniti Sofijo in druga bolgarska mesta v vasi, mami preprostejša človeka in mu vzbuja prijetne nade na zlato dobo, ko ne bo več gospode, ki bi pobirala davke. Toda ta raj živi samo v prenapeti fantaziji, ki z real-

Radičevci začasno ne vstopijo v vlado...

Dosedanja pogajanja vlade s HRSS negativna. — HRSS pripravljena samo podpirati vlado. — »Treba potrpljenja.«

— Beograd, 1. oktobra. (Izv.) Vladin tisk v Beogradu in radičevski listi v Zagrebu so zadnje dni z debelimi naslovi napovedovali skorajšnje imenovanje hrvatskih ministrov v Davidovičevem kabinetu. Sedaj pa se vedno bolj pojavljajo vesti, da vprašanje vstopa HRSS v vlado lahko zadene na čeri, ki pokopljejo načrte vlade. Pogajanja z delegati Radičeve stranke se zavlačujejo od dne do dne. Včeraj so bile, kakor smo kratko v opoldanskem situacijskem poročilu javili, avdijske konference in intervencije v ministrskem predsedstvu in pri raznih ministrih, ki pa niso prinesle nikake jasnosti v zapleteno vprašanje sporazuma HRSS.

Iz vseh poročil današnjega beogradskega tiska je posneti, da se vrte pogajanja med obema skupinama, koprnečima po vladini nadmoči, v krogu in na nobena stranka ni pripravljena odnehati od svojega načelnega stališča.

Včerajšnja izjava delegata HRSS političnim reporterjem je tvorila predmet splošnih komentarjev. Z vlado pogajanja vodeči delegat HRSS dr. Maček je med drugim izjavil: »Dal sem na znanje g. Ljubi Davidoviču, da v slučaju, če obstoja velika ovira za vstop HRSS v vlado, odstopamo od prvotnega namena in ostajamo nadalje v razmerju napram vladi, kakor doslej, to je, ostanemo njena podpirajoča skupina.«

Ta izjava je izzvala povsod veliko senzacijo. Stavljeno je bilo povsod vprašanje: »Kaj znači ta izjava? Ali narznači Radičev umik? Radičev delegat je pač jasno povedal: Če je kaka ovira, tedaj nič, če pa je ni, tedaj nam dajte vlado!«

Opozicijski krogi konstatirajo, da se HRSS brani izpolniti vse od ministrskega predsednika stavišene pogoje, osobito, da pride Stjepan Radič v Beograd, da HRSS poda jasno in precizno politično deklaracijo, da se odreče republikanski propagandi, da prizna sedanjo ureditev države na zunaj in znotraj in končno da se imajo vsa sporna vprašanja urediti po pismenem sporazumu. HRSS tega ne more in noče izvršiti, vsled česar se zavlačuje vprašanje vstopa radičevcev v vlado.

Situacijo trezno motreči politični krogi naklašajo, da se je položaj, čeprav je vladin tisk dnevno naglašal njegovo razbistrenje, zopet zelo zmešal, nastopila je neke vrste notranja vladina kriza. Niso izključeni presenečenja, celo ne demisijske sedanje vlade, če ne bo mogel Ljuba Davidović izvršiti svoje politične načrta o sporazumu in če ne bo mogel izpolniti obljub, danih

v svoji skupščinski deklaraciji in kralju, da pripravi vse za sporazum s Hrvati.

Zanimivo izjavo je podal radičevski poslanec Batinič nekaterim novinarjem. Dejal je: Posl. dr. Maček je prispel v Beograd v svrhu informacij o političnem položaju. V Beogradu je našel čudno situacijo. Vsled tega je dr. Maček izjavil: Če so kake ovire in nesozlasja za vstop HRSS v vlado, tedaj kaj hočemo v vladi? Če pa jih ni, zakaj nas ne sprejmete? Mi nočemo tega neodločenega položaja? Naprej ali nazaj! Nam ni do ministrskih sedežev, nam je do vlade in dela za političen sporazum. Mi smo pripravljene podpirati vlado Ljube Davidoviča, da izpolni svoj minimalni program, ko ima ta vlada večino v parlamentu.

Kakor že omenjeno, so se včeraj ves dan vrstile avdijske konference in intervencije. Posl. dr. Maček je sploh včeraj delal same posete. Delegata HRSS so sprejemali dr. Korošec, dr. Spaho, dr. Hrasnica, dr. Behmen, dr. Šumenkovik in Nastas Petrovič. Zvečer je bil v hotelu Petrograd ožji sestanek takozvanega federalističnega bloka. Dr. Maček ostane še danes v Beogradu ter se zvečer povrne v Zagreb, da poroča HRSS o uspehih svoje politične misije. Posl. Jagatić se je že snoč vrnil v Zagreb s kratkim informativnim poročilom.

Popoldne je bil na dvoru notranji minister. Njegova avdijska pri kralju je trajala dve uri. Vsi ministri so se med tem časom zbrali v ministrskem predsedstvu ter pričakovali povratka notranjega ministra z dvora. Ta jim je potem res kratko poročal o avdijski. Ko so ministri zapuščali vladino palačo, so bili vsi zelo rezervirani in niso hoteli dati nikakih pojasnil, čeprav so bili zadnji čas zelo zgovorni.

Po nekaterih, sicer lakoničnih odgovorih ministrov sodeč, je stvar nastopila:

»Vprašanje vstopa HRSS v vlado je končno rešeno tako, da radičevci začasno ne vstopijo v vlado.«

Notranji minister sam je rezervirano izjavil novinarjem:

»To vprašanje pride pozneje na dnevni red. Treba potrpljenja!«

Vladini krogi so zadnji čas postali zelo nervozni. To je posneti tudi iz pisave vladnega tiska. Ta samo kronološko objavlja razne konference, intervencije in druge politične dogodke. Ne prinaša nikakega komentarja ter je očitno, da so računi vladnega tiska o imenovanju radičevskih ministrov bili zelo pretirani in preuranjeni...

Vlada širokega programa na obzorju.

Kdaj vstopijo radičevci v vlado?

— Beograd, 1. okt. (Izv. Ob 12.45.) Danes popoldne je bil oficijelni sestanek ministrskega predsednika in delegata HRSS. Na sestanku je bilo razmotrivo vprašanje o modalitetah, pod katerimi vstopi HRSS v vlado. Danes je posl. dr. Maček nekoliko bolj optimističen in upa, da se vendarle končno posreči rešiti za HRSS kočljivo vprašanje. Dr. Maček je danes opoldne zatrjeval, da je vprašanje o vstopu HRSS v vlado popolnoma razjasnjeno po oficijelnem sestanku v ministrskem predsedstvu. Poslanec dr. Maček je iz mi-

nostjo nima nič skupnega. Stanovska diferenciacija gre lahko samo do gotove meje. Človeška družba je organizem, ki ga ni mogoče razčleniti, ne da bi prenehal funkcionirati.

Zato je s stališča skupnosti vse obzodbe vreden vsak eksperiment s tem nedeljivim organizmom, pa najsi prihaja od te ali one strani. Krvoprelitja in uničevanja materijelnih dobrin smo menda vsi do grla siti. Kdor hoče res pomagati našemu ljudstvu iz bede, ima dela dovolj. Ni pa treba razžigati stanovske mržnje, katere je pri nas že itak preveč.

Ministrski predsednik bi imel danes opoldne oditi na dvor. Avdijska je izostala. Odsel je nato v svoj klub, kjer je poslanec poročal o vseh dnevnih vprašanjih. Klub je dal Davidoviču popolnoma prosto roko. V klubu so konstatirali, da ostane tudi v slučaju, da HRSS ne vstopi sedaj še v vlado, vse pri starem in da bo vlada imela še nadalje v parlamentu zaslonbo večine. Popoldne odide ministrski predsednik na dvor.

Vladni krogi danes trde, da postanejo radičevski ministri še pred sestankom narodne skupščine in to najpozneje do 9. t. m.

Izgon nemških delavcev iz Jugoslavije.

— Dunaj, 1. oktobra. (Izv.) V zaščito domačega delavstva je jugoslovenska vlada na predlog ministrstva za socialno politiko izdala naredbe, ki omejujejo naval tujega delavstva v Jugoslavijo. Dovoljen je prihod samo takimenoovanega kvalificiranega profesionalnega delavstva. Jugoslovenske oblasti so bile prisiljene nekatere nemške delavce, ki so obenem vršili interesom države kvarno propagando, izgnati čez mejo. Nemški nacionalisti so na podlagi enostranskih informacij vložili na avstrijskega zunanjega ministra interpelacijo, v kateri so zahtevali, da mora vlada takoj v korist delavcev intervenirati v Beogradu. Zunanji minister dr. Grünberger je interpellatoru odgovoril, da je avstrijska vlada pri pogajanjih v zadevi rešitve vprašanja opcije in državljanstva skušala doseči tudi ugodnosti za nemško delavstvo. To zahtevo je Jugoslavija vedno odklanjala z motivacijo, da ne more dobiti za to odobrenja pristojnih ministrstev (trgovine, socialne politike in agrarne reforme). Vsled tega je avstrijski poslovni odpravnik v Beogradu iskal rešitev tega vprašanja diplomatičnim potom. Njegova akcija gre skupno s francoskim, angleškim in češkoslovaškim poslanikom, ki so tudi interesirani na vprašanju zaposlenja delavcev svojih držav v Jugoslaviji.

Avstrijski zunanji minister pravi dalje, da je jugoslovenski zunanji minister na intervencijo in pritisk gori omenjenih poslaničkov privolil v to, da opozori ministrski svet na zadevno izgonsko odredbo, ki jo sam smatra za nekoristno. Posamni slučaj se bodo blagohotno premotirli. Poročilo dalje pravi, da so bila obenem z izgonom nemških kvalificiranih delavcev in nameščencev oškodovana dotična industrijska podjetja in trgovine v Jugoslaviji.

Neodvisnost nasledstvenih držav.

ČSR in Avstrija odklanjate donavsko federacijo in carinsko unijo.

— Praga, 30. septembra. (Izv.) Oficijelni organ vlade »Venkov« priobčuje kratek članek o načrtu donavske federacije in carinske unije nasledstvenih držav, o katerem so pred nekaj dnevi vsi svetovni listi prinašali kratke informacije. »Venkov« veli: Češkoslovaška vlada nikakor ne razmotriva vprašanja, da bi realizirala načrt donavske federacije oziroma carinske unije zato, ker bi to ne bilo v skladu z njenimi interesi. Češkoslovaška nikoli ne dovolj, da se ustvari, pa bodisi kakršenkoli formalni državni sistem, sličen onemu habsburške monarhije. Države, ki so si priborile po polomu Avstro-Ogrske svojo neodvisnost, se nikakor ne morejo ogrevati za take ideje in načrte.

— Dunaj, 1. oktobra. (Izv.) Na včerajšnji seji narodne skupščine je državni kancelar dr. Seipel, ki je prvič po atentatu 1. junija t. l. prišel v zbornico, viharno pozdravljen od vseh frakcij in galerije, podal kratek eksponat o donavski in notranjem položaju. Glede donavske federacije je izjavil:

Poročila, da bi češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš izdeloval po nalogu gotovih v Društvo narodov zastopanih večjih načrt o srednjeevro-

ski carinski uniji, spadajo v kraljestvo izmišljotin. Nikak sličen nalog ni bil dan češkoslovaškemu zunanjemu ministru in se tudi ta s takimi stvarmi ne bavi. O zahtevi, da bi Avstrija pristopila v Malo antanto ali da naj se oživotvori ideja donavske federacije, ni bilo nikdar in nikjer govora. Avstrija sicer želi, da padejo gospodarske ovire, premotiva tudi vprašanje, da vstopi z vsemi sosednimi državami v trgovinsko-pogodbeno stanja.

Deficit francoskega budžeta znaša 2.802 milijona.

— Pariz, 1. oktobra. (Izv.) Finančni odbor poslanske zbornice je sprejel ekspozé finančnega ministra Clementela. Finančni minister je označil državni proračun za leto 1925 za saniran. Redni izdatki znašajo 24.079.000.000, torej za 83 milijonov manj kot v proračunu za leto 1923, izredni pa 32.456.000.000. Redni dohodki so preliminirani na 29.645.000.000. V kritje primanjkljaja 2.802.000.000 predlaga finančni minister fiskalične odredbe, ki bi donosale 1.777 milijona dohodkov.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Trami, od 3/3 do 8/10 monte od 4 do 10 metrov dolžine, fco. meja, denar 395; trami od 4—13 m dolž. 8/8, 8/11, 11/11, 11/13, 13/16, 13/19, 16/19, 16/21, 19/24, 21/27, fco. meja, denar 425; deske I. II, 20, 25 mm. fco. meja, blago 700; stakete 1.40 m, na drobnem koncu 2 1/4—4 cm, fco. nakladalna postaja, jelov. —50; hlodi, smrekovi, 10 % jelovi, dolž. 4 m, deb. 10 cm naprej, fco. Novo mesto, 3 v. denar 325, blago 330, zaključki ki 325; oglje, la, vilano, fco. meja, denar 114; drva suha bukova 1 m dolž, fe. nakladalna postaja, 5 v. denar 26.50, blago 27, zaključki 26.50; jesenovi suhi plohi 20 do 100 mm, fco. Domžale, blago 1400; bous hrastovi 27. 30 cm, 2 1/4—4 m dolžine, fco. Ljubljana, blago 1500.

Žitni trg.

Pšenica domača fco. Ljubljana 378 den.; pšenica bačka par. Ljubljana 415 bl.; koruza bačka par. Ljubljana 325 bl.; oves bački par. Ljubljana 315 bl.; fižol ribnični fco. Ljublj. orig. 525 bl.; fižol prepelčar fco. Ljubljana orig. 450 bl.; fižol mandalor fco. Ljubljana orig. 525 bl.; laneno seme medžimursko par. Ljubljana pol vag. 640 den., 640 blago, 640 zaključek.

OSTALO BLAGO.

Konoplja madžarska b/n fco. Ljubljana 880 repica divja fco. slavonska post. 255, krompir užanč. fco. naklad. post. 120, orehi fco. Ljubljana 400, la. garant. banat. svini, masi za kg fco. mag. Ljubljana 35, la. soljena samo hrbt. slanina fco. mag. Ljublj. 34, la. prekajena slanina mag. Ljublj. 36 suha goveda srednje kak. fco. Ljublj. 60.

EFEKTI.

2 1/2 % drž. renta za vojno škodo 114—115, Celjska pos. d. d. 210, Ljubljanska kreditna banka 225—233, Merkantilna banka 123—130, Prva hrv. šted. 916—919, Slavenska banka 96, Strojne tov. m. liv. 135—150, Trboveljska prem. dr.—, Združene papirnice 116—120—115 4 1/2 % kom. zad. drž. bke 89.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Curih 13.915—14.015, Praga 217—220, Pariz 388—390, Newyork 72.40—73.40, London 324.50—327.50, Trst 317.50—320.50, Dunaj 0.1022—0.1042. — Valute: dolar 71.50—72.50, lira 315.50—318.50.

Efekt: 7 % invest. posojilo 1921. 69, 2 1/2 % drž. renta za ratnu štetu 114—115, Ljubljanska kreditna 222.50—235, Centralna banka 29—30, Hrv. eskpomp. bankal10—112, Kreditna banka Zgb, 113—118, Hipotekarna banka 56—58, Jugobanka 102—107, Praštedion 915, Slavenska banka 94, Eksploatacija 100—101, Drava d. d. Osijek 220—223, Sečerana, Osijek 850 870, Isis d. d. 65—70, Nihag 84, Gutman 850—875, Slaveks 220, Slavonija 71—73, Strojne tov. 150, Trboveljska 370—400.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih, 1. oktobra. Predborza: Beograd 7.25, Praga 15.67, Newyork 5.24, Pariz 27.90, London 23.35, Milan 22.90, Berlin 1.25, Dunaj 0.0074. (Zaključka danes nismo prejeli.)

— Trst, 1. okt. Predborza: Beograd 31.40—31.50, London 101.80—101.90, Pariz 120.60—121, Newyork 22.80—22.85, Curib 443—445, Praga 68—68.30.

— Dunaj, 30. septembra. Devize: Beograd 976—980, London 316.000—317.000, Milan 3104—3116, Newyork 70.935—71.183, Pariz 3723—3738, Praga 2116—2126, Curib 13.555—13.605. — Valute: dolar 70.460 do 70.860, dinar 972—978, Rra 3085—3105, češka krona 2102—2118.

Na splošno zahtevo cenj. obiskovalcev podaljša se predvajanje filma

„THE KIDD“

v glavni vlogi Charles Chaplin in Jackie Coogan.

ter se vrši še danes v sredo in jutri v četrtak.

6220

Rezervirajte pravočasno vstopnice. — Predstave ob pol 3., četrt na 7. in pol 9. — Godba Dravske divizije. — KINO TIVOLI. — Tel. 34. 108.

Madžarske intrige v Moskvi.

— Dunaj, 1. oktobra. (Izv.) Madžarsko-ruska pogodba, ki je bila sklenjena pred kratkim v Berlinu, ima svoje važne politične ozadje. Prvotno ni nihče mislil, da se ta pogodba razlikuje od drugih sličnih diplomatskih aktov, ki so jih stvorile nekatere evropske države, da uredijo vprašanje trgovinskih stikov z Rusijo, ali kmalu se je izkazalo, da ima tu svoje prste vmes bivši sovjetski diktator Madžarske, Bela Kuhn. Madžarski šovinizem je po vseh ponesrečenih akcijah, da vzpostavi prestiž nekdanje Ogrske, poskušal svojo srečo pri ruskih boljševikih. Morebiti mislijo Madžari, da jim bo sreča tako mila, kakor Stjepanu Radiću, ki je s pomočjo Moskve nepričakovano uveljavil svojo voljo v Jugoslaviji.

Urednik glasila ruske komunistične stranke »Pravda« je govoril te dni z Bela Kuhnem, ki mu je potožil, da sedni narodni zatirajo Madžare in da bi bilo torej dobro, če bi se sovjetska Rusija zavzela za te uboge trpine. Bela Kuhn je med drugim izjavil, da je tri- anonski mir leta 1920. razkosal Madžarsko in da je prišlo več milijonov Madžarov pod brezobzirno nadvlado Čehoslovake, Rumunije in Jugoslavije. Ti Madžari ne morejo zdaj razvijati svoje nacionalne kulture. Energična borba, ki jo vodi sovjetska Rusija za osvoboditev in samoodlobo podjarmljenih narodov, nastop sovjetskega delegata na Dunaju in v Londonu v prid Besarabije, ki si jo je prilastila Rumunija, in druge akcije sovjetske vlade za priznanje vseh pravic narodnim manjšinam, so vzbudila v madžarskih nacionalističnih krogih splošno odobravanje.

Zato je Bela Kuhn prepričan, da se sovjetska Rusija po sklenjeni pogodbi z Madžarsko zavzame tudi za interese madžarske manjšine v omenjenih državah. Male antante in da ukrene vse potrebne, da Madžari ne bodo več izpostavljeni opasnosti raznarodovanja in asimilacije s sosednimi narodi.

ZAKAJ SE HRSS BRANI SPORAZUMA.

— Beograd, 1. oktobra. (Izv.) Z delegatom HRSS je včeraj v Beograd prispel tudi neki organizator radičevske omladine, ki je prišel v stike z beogradskimi novinarji. V razgovoru o vzrokih, zakaj se še ni odločila HRSS o vstopu v vlado, je med drugim pripomnil, da radičevci ne gredo v vlado, ker je že med hrvatskim kmetijskim ljudstvom strankina politika sporazuma s Srbi postala nepopularna vsled protigagacije hrvatskih pravašev. Svoječasno je Stjepan Radić odklanjal vsak sporazum, nazivajoč jih kratko »narod ciganov«, a sedaj jih smatra za »bratski narod«. Vodstvo HRSS, opazujoč živahno propagando pravašev, je v skrbeh, da ne bi izgubila pri bodočih volitvah na terenu.

HRSS ZAHTEVA ODPRAVO ZAKONA O ZAŠČITI DRŽAVE

— Beograd, 1. oktobra. (Izv.) V neki izjavi se je delegat dr. Maček dotaknil kratko zahtev, ki jih stavlja HRSS za sodelovanje z vlado. HRSS odločno zahteva odpravo zakona o zaščiti države in hkratu tudi člen 7. uradnega zakona, ki določa politično delovanje državnih uradnikov.

NEMŠKO-FRANCOSKA TRGOVINSKA POGAJANJA.

— Pariz, 1. oktobra. Danes prično uradna trgovinska pogajanja med francosko in nemško delegacijo, ki je snoči prispela v Pariz. Člani nemške delegacije so: državni tajnik Kandelburg, državni tajnik Simons in vlad. svetnik Dallwitz. Nemško delegacijo so na kolodvoru pozdravili člani nemškega poslaništva, zastopnik ministrskega predsednika Herriota in zastopnik trgovinskega ministra.

ZASEDANJE ANGLEŠKEGA PARLAMENTA.

— London, 1. okt. (Izv.) Po sedemdeskem odmoru je bila včeraj otvorjena poslanska zbornica. Premier Macdonald je predložil zbornici načrt zakona, po katerem se določa delegat v razsodiščni komisiji, ki ima določiti mejo med severno in južno Irsko. Macdonald je pri tem izjavil:

»Storil sem uradoma in neuradoma vse mogoče, vodil sem razgovore posebe z vlado severne in vlado južne Irske, da bi dosegel prijateljski sporazum. Vsi poskusi so bili brezuspešni. Zato je britanska vlada primorana predložiti ta zakon v smislu določil angleškoirskega sporazuma, ki se ti-

čejo razmejiti med severom in jugom Irske.

Baldwin je izjavil, da ne bo nasprotoval sprejetju zakona. Isto je izjavil v imenu liberalcev Asquith.

Za nadaljni razvoj dogodkov v parlamentu vlada v vseh krogih veliko in nape- to zanimanje, kajti na dnevnem redu je odobritev angleško-ruske pogodbe, proti kateri so tako liberalci, kakor konservativci. Posledica bo, da bo Macdonald prisiljen razpustiti zbornico in razpisati nove volitve.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z MADŽARSKO.

— Beograd, 1. oktobra. (Izv.) Iz Budimpešte je včeraj z aeroplanom prispel v Beograd šef prometnega oddelka v zunanjim ministrstvu dr. Walter. Kot član madžarske delegacije se udeležil nadaljevanja pogajanj za sklenitev trgovinske pogodbe med obema državama. Ostali člani madžarske delegacije s predsednikom dr. Wodnyanerejem so z vlakom prispeli iz Budimpešte. Danes se vrši prvi uradni sestanek obeh delegacij. Snoči je bila se- ja naše delegacije. Prisotni so bili tudi zastopniki trgovske in obrtne zbornice, prometni minister ter zastopniki intere- siranih ministrstev. Na dnevnem redu je sedaj vprašanje tarifov. Največ tež- koč dela ravno tarifni del pogodbe.

KRITIČEN POLOŽAJ NA BOLGARSKEM.

— Beograd, 1. oktobra. (Izv.) Po privatnih poročilih iz Caribroda se bolgarska vlada marljivo in intenzivno pripravlja na to, da uduši revolucio- narno, povsod razširjeno gibanje zem- ljoradniške stranke. Na meji je bolgar- ska vlada razpostavila vojaške enice in gost vojaški kordon zapira vsak pre- hod čez mejo. Med bolgarski kmetiči narod so odposlani vladni agentje- provokaterji, ki hujskajo narod. Voj- štvu in orožništvu zapira kmete ter jih vlačijo v taborišča. Ozorčenje med ljud- stvom narašča. Položaj na Bolgarskem postaja zelo kritičen, bati se je vsak trenutek ustanka bolgarskih kmetov.

K bodoči razorožitveni konferenci.

Lord Robert Cecil je napisal članek k bodoči razorožitveni konferenci, naglašajoč takoj uvodoma, da bo Velika Britanija podpirala oni varstveni načrt, ki izpolni v glavnem na tretjem zborovanju Društva narodov položene pogoje. Država, ki je pripravljena, da se njeni sporni slučaj odloči pred razsodiščem, je zavarovana, ker ve, da ako njen nasprotnik tako raz- sodbo zavrne ali se ne odzove izreku sod- nikov, bo imel proti sebi ves svet. Z ena- kim dogovorom, s katerim se priznava uni- verzalni sodniški izrek, se zajamči splošna obramba države, ki se podvrže razsodbi.

Ako se doseže končni sporazum o zad- njih točkah razorožitvenega in varstvenega projekta v Ženevi in ako zadostno šte- vilno narodov ratificira dogovor do začetka ma- ja, se bo vršila sredi junija prihodnjega le- ta svetovna konferenca o razoroževanju. Kakor vse kaže, bo konferenca svetovnega pomena, kajti dokler ne da svojega do- voljenja, ne more stopiti v veljavo razsodi- šče in ako bi se konferenca izjalovila, raz- pada tudi načrt za razsodišče. Ne bo pa lahko vzporedno uspešno razorožitveno kon- ferenco. Za odmero orožja niso postavle- na nikakoli načela. Po sedanjem stanju obo- rožitve med narodi bi se mogla morda po- kusiti enaka redukcija po 20, 30 ali 50 %. Po drugi strani bi trebalo preneniti pose- be potrebe vsakega naroda in mu po teh dovoliti vojsko in mormarico. Prvo načelo se je izvajalo na washingtonski konferen- ci. Ali tam so bili zbrani zastopniki samo pe- tihi narodov in so razpravljali le o omeje- nem delu razoroževanja, zato pa je bil po- ložaj tam različen od onega, v katerem se bo brezdomno nahajala svetovna kon- ferenca prihodnjega junija. Teoretično bi se dala postaviti mera, ako bi se vzelo za po- dlogo Nemčiji dovoljeno orožje potom ver- saillske pogodbe. Ako zadostuje 100.000 mož, da se vzdržuje red v deželi takega obsega in prebivalstva, ne bo težko izde- lati odgovarjajoče številke za vsako dru- go deželo v Evropi na enakem temelju, če- prav bo naravno potrebno preko tega do- voliti nadstevilo, katero bi se moralo dati na razpolago Društvu narodov v obrambo pogodbe Društva narodov in v ojačenje na mednarodnih obveznostih slonečega skupnega postopanja.

Lahko pride pa tudi do drugih možno- sti. Morda se povabijo narodi, da sporo- če, kako zmanjšanje orožja bi lahko izvedli na podlagi nove iz razsodiščnega in sankci- onskega dogovora izhajajoče varnosti. Treba pa javno priznati, da slede resne težko- če iz vsakega razorožitvenega načrta in ne smemo misliti, da ako veliko število držav na petem zborovanju Društva narodov sprejme in podpiše razsodiščni protokol, da je že odprta pot k novemu svetovnemu redu. Pred vsem treba protokol ratifi- cirati. V mnogih deželah se pojavi opozicija.

Tudi v Veliki Britaniji. Netočna poročila o obsegu britanske mornarice, ki se ima po- staviti Društvu narodov na razpolago, so ustvarila atmosfero sovražnosti in nezau- panja; razprsti jo, za to bo imela vlada mnogo truda.

Skoraj devet mesecev je časa za raz- pravo vseh pristojnih vprašanj za konfe-

renco in vsaka minuta je dragocena. Ni samo stvar Velike Britanije, Francije, Ita- lije, tudi ne ene posamezne države več kakor vsake druge, marveč je stvar vsake vlade, ki je dobre volje, da nastopi pot k sporazu- mu o problemu, pri katerem je enotnost življenjska potreba, da ne bo sicer vse, kar se je storilo ta mesec v Ženevi, zaman.

Italija in Albanija.

Milan, 29. sept.

Albanija kupuje od italijanskih uvoz- nikov.

»Secolovega« dopisnika je nato sprejel msgr. Fan Noli, ki je dejal, da se morajo pred novimi volitvami pred- vsem izvršiti razne neobhodne potreb- ne reforme. Za volitve se ne mudi. Nova vlada je v štirih mesecih reducirala uradništvu plače, tako da ima Albanija danes ravnotežje v državnem proraču- nu. Albanija bi mogla prehraniti šest- kratno število sedanjega prebivalstva s svojim poljedelstvom, ali storiti je treba še vse. Pred vsem je treba zgra- diti ceste. Gozdovi se ne morejo izko- riščati, ker ni prometnih sredstev.

Fan Noli ne veruje preveč v pod- zemske zaklade, zlato in petrolej. Za- upa v poljedelstvo, zaupa več v oljčno olje kot v petrolej. Zato mu je agrarna reforma pred vsem pri srcu. Večina veleposestnikov je pobegnila. Kmetje zdaj delajo pod vladnim nadzorstvom. Vlada namerava razkosati veleposest- va in tako ustvariti sloj malih posestni- kov. Starim posestnikom se pusti toliko zemlje, da bodo z lahkoto živeli. Raz- lastitev se izvrši proti odplačilu. Na- čin bo določil novi parlament.

Odnošaji s sosedi niso preveč do- bri. Grška še ni izpraznila onih 14 vasi, ki so bile pred kratkim prisojene Alba- niji, češ da mora o stvari sklepati par- lament. »Tudi Jugoslavija še ni izročila samostana sv. Nauma, ki nima ne zgodovinske, ne umetniške, ne kulturne važnosti. Prebiva v njem pet ali šest srbskih menihov, dočim je prebivalstvo vsega okraja albansko.« Kar more Al- banija pričakovati od svojih sosedov na jugu in vzhodu, je pač, da odnošaji ostanejo korektni. Odnošaji z Italijo so bili vedno dobri in Fan Noli upa, da se še zboljšajo. Na povratku iz Ženeve se Fan Noli in Gurakuki ustavita v Ri- mu. V Ženevi sta se osebno seznanila z angleškim in francoskim ministrskim predsednikom, v Rimu pa upata, da ju sprejme Mussolini, kateremu se hosta zahvalila za trajne simpatije, ki jih ka- že italijanska vlada napram Albaniji, in govorilo se bo seveda tudi o poslih.

Fan Noli je še govoril o vprašanju pristanišč, katerih izgradbe pa ne sma- tra sedaj za nujno potrebno, češ da je predvsem treba urediti zaledje. Šolstvo je tudi nezadostno, a izpopolnjevalo se bo z zboljševanjem državnega prora- čuna. Na višje šole se pa mladina itak pošilja v Italijo, kar tudi drugače ne more biti, ko je italijanska obal odda- ljena samo šest ur.

Izjavi obeh albanskih državnikov ne vsebujeja bogve kakšnih senzacij, ali značilni sta pa vendar le in gotovo precejšnje informacijske pomena. Je pač jasno, da Italija smatra Alba- nijo slej ko prej za neposredno torišče svoje ekspanzije in da ji sedanja alban- ska vlada v tem pogledu prihaja na- proti kakor le bolje ve in zna!

Politične vesti.

— Kaj je z zavlačevanjem vstopa HRSS v vlado? Podpredsednik HRSS dr. Maček, ki se mudi v Beogradu, kjer je imel sestanek z notranjim mi- nistrom Nastasom Petrovićem, je v po- govoru z novinarji izjavil o vstopu H. R. S. S. v vlado sledeče: Odšel sem v Beograd v prvi vrsti zato, da urgiram po raznih oddelkih nekatere stvari, ki bi morale biti že davno rešene, pa se še vedno zavlačujejo. Poleg tega sem šel tja, ker vidim, da se rekonstrukcija vlade odlašja in da izjavim predsedniku vlade, da stojimo slej kot prej na stali- šču, če razvoj političnih dogodkov ne more napredovati vsled taktike HRSS, da smo pripravljeni vstopiti v vlado, če položaj to zahteva, če pa ne zahteva, pa seveda ne vstopimo. Na pripombo, da se v političnih krogih govori, da je vprašanje vstopa že rešeno, je dr. Maček odgovoril: »To mi ni znano in smatram, da mi stvar ni povsem jasna tudi zato, ker se tako dolgo zavlačuje. Zdi se mi, da so tu neke ovire. V Beograd sem odšel, da v imenu predse- dstva stranke izjavim, da smo priprav- ljeni ne oziraje se na te ovire, podpi- rati sedanjo vlado v parlamentu. Dr. Maček je dalje izjavil, da HRSS ne vstopi v vlado, čim bi se pojavile za ta korak najmanjše zapreke. Ali tudi v tem slučaju bo stranka podpirala Da- vidovičev vlad.« — Kakor vidimo, je vprašanje vstopa Radičeve stranke v vlado še vedno nejasno. Zanimivo je, da sam podpredsednik HRSS govori o nekakih zaprekah, o katerih pa ne po- ve, dadi so internega značaja, ali pa imajo načelno ozadje. Zdi se, da sto- jimo pred novimi komplikacijami, ki lahko v zadnjem momentu zagrene optimistom veselje. Kakor je bilo pri-

čakovati, tako se je tudi zgodilo. Davi-

dovičeva vlada je prvotno računala s

tem, da bo Radić za ceno 3 do 4 mini-

strskih portfeljev in za gotove uprav-

no-administrativne remedure v Hrvat-

ski, odstopil od svojega republikanskega

programa in prisegel zvestobo kra-

lju in ustavi. Ali te račune je delala vla-

da brez krčmarja. Radić zavlačuje svoj

vstop v vlado ne morebiti zato, ker ni

zadovoljen s koncesijami, ki mu jih je

že dala Davidovičeva vlada, marveč

zato, ker čuti, da se njegove pozicije

od dne do dne bolj utrjujejo in da ni

daleč moment, ko bo mogel nastopiti z

odkritimi kartami in povedati svojim

zaveznikom, da je zdaj on faktični go-

spodar položaja. Davidović in z njim

vsi optimisti so se temeljito zmotili, ko

so pričakovali, da pojde stvar s Hrvat-

skim republikanizmom tako gladko.

— Škofje in duhovnike si je privo-

ščil Radić v nedeljo na shodu v Kriš-

ču. Napravili so v Diakovem škofje pa-

stirsko pismo, katero bo Radić, —

Pravi, da je to pismo pogansko. Škof

Akšamović je prodal za 18 milijonov

gozda in povabil škofje na gostovanje.

Napravili so tam pastirsko pismo, ki je

polno vinskega duha. To pismo so brali

po cerkvah. Pohujšanje je to, da se na

škofijskih posestvih ne izvaja agrarna

reforma. Pastirski list dela duhovski

stranki pot do volitev. Radić je zaklical,

da noče, da bi bilo na Hrvatskem tako

kakor je na Kranjskem. Kadar škofje

pomešajo vero s politiko, niso več uč-

telji, marveč rušitelji vere in cerkve.

— Tako obdeluje Radić škofje in duhovni-

ke. »Slovenec« o tem ne bo poročal.

— Najsladkejša mu je opozicija.

Voditelj južnih muslimanov, poslanec

Ferad beg Draga, je originalen človek,

Politično taktiko in parlamentarno de- lovanje ume tako usmeriti, da dobi vedno za to božato nagrado. Ko je vi- del, da ne more pri vladi nacionalnega bloka doseči svojih političnih zahtev in nagrad, je prestopil v opozicijo ter se je pridružil raznim federalistom, sepa- ratistom in avtonomistom. Podpiral je sedanjo vlado »reda, zakona in pošte- njaja«. Zaradi krvavih dogodkov v juž- nih krajih, pri katerih je po zahtilu te- ga poslanca poginilo 20 muslimanov, je prišel Ferad beg Draga v ostro na- sprotnje z državnim podtajnikom notr- njiših zadev Marko Cemovićem, ker je ta odredil najstrožje odredbe proti mu- slimanskim kačakom. To je poslanca Ferad Drago tako razjarilo, da je sedaj javno izjavil: »Prestopam v opozicijo, ker sem nezadovoljen z vlado. Sicer pa mi je bila vedno opozicija najsladkejša! Vse je ostalo pri starem, kako torej naj ne grem v opozicijo.« Neki novinar mu je nato iskreno čestital.

— Sestanek narodne skupščine. Vladin tisk javlja, da se dne 9. oktobra na zahtevo vlade sestane narodna skupščina k izredni plenarni seji.

— Obsodba bolgarskih komu- nostov. Pred okrajnim sodiščem v Sofiji so se zagovarjali te dni lastniki tajne komunistične tiskarne Vladimir Zografov, Stevan Tomov in Dimitrij Najdenov. O prvem je sodna preiskava dognala, da je organi- ziral tiskarno, v kateri so se tiskali razni manifesti in druga komunistična literatura, ki je v Bolgariji po zakonu prepovedana. Zato je bil obsojen na 10 let težke ječe in 200.000 levov denarne globe, ki se v slučaju nezlerljivosti na- domesti s 6 mesečnim zaporom. Poleg tega je izgubil vse državljanske pravi- ce za dobo 15 let. Drugi obtoženec To- mov je bil obsojen na štiri leta stroge ječe in 50.000 levov denarne globe ter izgubo vseh državljskih pravic za dobo 6 let. Tretji obdolženec je bil oproščen.

Čudna razsodba zagrebške borze.

Dne 26. septembra t. l. je izrekle za- grebško borzno razsodišče prav čudno razsodbo.

Deljanski stan je bil sledeči: Neka ljud- janska trdnja je dobila od subotičkega tr- goveca vagon moke. Voz je bil popolnoma v redu, plombe originalne in nepoškodovane iz Subotice. Pri razkladanju se je opazilo, da so tri vreče v sredini voza sredi sklada velično manjše kakor ostale. Uradno tehta- nje je ugotovilo pri teh treh vrečah pri- manjkaj 97 kg. Oddajalec ni tehtal pri oddaji, temveč je pustil vreče uradno pre- šteti.

Tretji odstavek § 41 zagrebških uzane- pa se glasi: »Propusti li prodavalec službe- nu odvagu, to kupcu pristojno pravo dati službeno ustanoviti težnjo u izdatbenoj stanici. U takovom slučaju prodavatelj ima odobriti Kupcu službeno ustanovljeni ma- njak na težnjo.

Na podlagi tega bi razsodil vsak jurist in vsak lajik, da mora prodajalec plačati manjko.

Toda glej, zagrebško razsodišče je razsodilo, da ga mora plačati kupec in pravni tajnik je še celo povedal, da imajo vezane roke, ker se principijelno vedno ta- ko razsoda.

Razlogi pa so sledeči: Kar stoji v uzan- cahi, sploh ne veže razsodišča. Običaj je, da se moka ne tehta, temveč se vreče le preštejejo in kupec je dolžan to sprejeta za uradno ogotovljeno težo. Da je pa vendar izključen vsak dvom, je moral dotični, ki je moko nakladal, prisesti, da so imele vse vreče po 85 kg. Torej pisane borzne uzane- ce, sad dololetnih izkušenj najboljših stro- kovnjakov in neizpodbitne uradne ugotov- itve, podpisane od zanesljivih prič, ne ve- ljajo nič, ampak se razsoda po nepisani uzanci zagrebške borze. Teža moke se ustanavlja s prisego onega, ki je blago na- kladal.

Ne priobčujemo tega le v znanje trgov- cem, temveč tudi merodajni oblasti, da se malo zanima za poslovanje zagrebške bor- ze, kjer bi bila intervencija baš tako po- trebna, kakor je bila v Novem Sadu.

Izpred sodišča.

— Štintari za dalje! Anica Azmanova je tožila Karla Skalo v Kamniku, da jo je napadel njegov pes, ko je bila s svojim kužkom na kolodvoru. Ker je vzela svojega kužka v naročje, jo je Skalov pes, ki je voljeje pasme in dasi že mlad, že precej hud, posebno če se mu nagaja, ugriznil Az- manovo po rokah, po nogah, po hrbtu in celo v obraz in ni pred odnehal, dokler ga ni napadila s poštenim polenom. Azmanova je seveda tožila in pričelo se je drugo de- janje te pasje sitnosti. Pri obravnavi v Kamniku so ugotovili, da je Skalov pes res popadljiv in se je celo pripetilo, da si ljudje nekoč niso upali iz gostilne, ker so se bali psa v veži. Vsled tega je bil obsojen Skala, ker ni zadosti zavaroval svojega psa, o katerem je vedel, da je hud in je dobro poznal njegovo hudomušno lastnost, na 100 Din globe ali na 2 dni zapore in mo- ra plačati okrog 950 Din raznih stroškov in odškodnine. Skala pa se je pritožila in se je končno javno zaključila ta pasja »sto- rija« pred deželnim sodiščem. Obtoženec sin je ugotavljal, da je njihov pes nedol- žen in da ni popadljiv ter da tudi ni stra- šil ljudi v gostilniški veži. Toda dokazi proti psu so bili tako hudi, da je izzvenila zaključna sodba o kvalifikaciji psa »štintar- ju ga dajte!« in je bila potrjena prva sod- ba v celom obsegu.

Radičevi načrti o Jadranski federaciji.

Včerajšnja »Samouprava« priobči- je Radičev pismo, posvečeno Lj. Davidoviču, ki je bilo objavljeno v new-yorskem listu »The Nation« 27. av- gusta. Pismo se glasi: »Uredniku »Nation«, Newyork. Gospod, bodite tako dobri in objavite to kratko dopolnilo povodom vašega članka pod naslovom »Balkan- ski Ghandi« v številki od 4. junija.

Seljaška pokreta na Hrvaškem ne vodijo »nepismeni seljaki«. Nasprotno, skoraj vsi hrvaški seljaki znajo čitati in pisati in so dobro vzgojeni, ne samo zaradi stare kulture, ki so jo ime- li, marveč tudi zaradi čitanja »Slobod- nega doma«, njihovega organa, ki ga redno čitajo obenem z drugimi stranki- nimi publikacijami HRSS, ki se tiskajo v 30-40.000 izvodih. Seljaštvo sploh, posebej pa na Hrvaškem, ne predstavl- ja nikakega pokreta mas. Mase more- mo nazivati samo veliko število ljud- skih bitij, ki nimajo individualnih idea- lov o življenju. Toda hrvaško selja- šтво se je vedno držalo svojih idealov socialne pravičnosti, miru in svobode, pa se tudi danes bori za te ideale s ta- ko hrabrostjo, vstrajnostjo, potrpežli- vostjo in treznostjo, kakršne žal ne mo- remo vedno najti pri drugih družabnih stanovih. Po našem mišljenju predstavl- ja seljaštvo dušo vsakega naroda in ne samo njegovo telo.

Neposredni cilj Hrvatske seljaške stranke ni balkanska federacija nego jadranska federacija, t. j. zveza vseh narodov, ki so danes podjarmljeni ali ogroženi od sedanje srbske militaristi- ne organizacije v Beogradu. Jadranska federacija se mora in mora izpolniti in razširiti v balkansko in donavsko fe- deracijo, ki bi se razprostirala od če- škých planot do Jadranskega morja. — Sedanji srbski upravitelji niso le avto- kratni in poosebljeni absolutisti, marveč so malone vsi brez izjeme nepošteno eksploatatorji svojega lastnega naroda, tirani, ubijalci in iztrebljivci vseh drugih nersrbskih narodov in nacionalnih skupin. Hrvatski seljaški pokret je doslov- no organiziral vse hrvaške seljake (4 milijone) v Hrvatski, Slavoniji, Dalma- ciji, Bosni in Hercegovini; pol milijona Mažarov in pol milijona nersrbskih kmetov, ki se nahajajo sedaj pod srbsko upravo, kakor tudi več tisoč Čehov, Slovkov, Malorusov in Rumunov, ki so razkropljeni po bivši južni Ogrski, sedanji Vojvodini.

Ta seljaški pokret je pognal globo- ke korenine tudi v Črnigori in Makedo- niji in celo v Srbiji, in zato ustanovitev in ureditev mirotnorve seljaške repu- blike na Jadranu in ob Donavi ni več vprašanje let, marveč samo nekaj me- secev. Vlade »velikih« zaveznikov ne zasledujejo tega pokreta, in kar sploh vedo o njem, je v popolnem nasprotju z istino.

Stjepan Radić, vodja HRSS.

Ne hodite v Ameriko!

Objave izseljeniškega komisari- jata v Zagrebu.

V Zedinjenih državah Severne Amerike vlada velika brezposelnost v tvmorinah. Več tovarn je zaprtih, a v drugih se dela samo omejen čas (2 do 3 dni na teden). To velja zlasti za tekstilno (predilnice in usnjeno industrijo, za manufaktura podjetja, papir- nice, kakor tudi za tovarne strojeve, železni- ke delavnice itd. Veliko je število delav- cev, ki so ostali brez kruha in brez vsakih sredstev za življenje, zlasti pa je opaziti znake nezaposelnosti v državah Kalifornija in Washington, kakor tudi v Chicagu.

Urad za delavsko statistiko v Washing- tonu javlja, da so življenjske potrebnosti v Chicagu za 72 odstotkov dražje kot pred vojn- o, kar pomeni, da za stvar, za katero si plača takrat en dolar, plačaš sedaj 1 dolar 72 centov.

Delavske plače so bile nasproti temu l. 1920, ko je vladala največja draginja, znižane. Sedaj, ko je draginja ponovno na- rasla, so bile delavske doklade znižane.

Ameriški narodni poslanik je izjavil, da se v ameriških premogovnikih dogodi več nesreč, nego v rudnikih Belgije. Anglije in Francije, dasiravno so ti nevarnejši. Vzrok je ta, da zlasti v velikih premogovnikih last- niki ne posvečajo varnosti svojih delavcev zadostne pozornosti. Mnogo naših izseljen- cev je izgubilo svoje zdravje in življenje edino zato, ker ameriški lastniki rudnikov nočejo imeti izdatkov za varnostne naprave, kakršne so po vseh evropskih rudnikih. Ve- čina naših ljudi se ponesreči tudi zato, ker ne obvlada angleškega jezika ter ne ve, kje so eventualni svarilni napisi.

Tudi v Južni Ameriki niso razmere nič boljše, marveč večinoma še slabše. Naš ured- nik je včeraj govoril z dvema Hrvatoma; prvi je iz Bačke, drugi iz Vojvodine. Po- vrnila sta se pred dnevi iz Argentine. Oba sta prišla domov brez sredstev; niti za vož- njo nista imela denarja. Izjavila sta, da vla- dajo v Argentini strašne razmere, da de- lavci stradajo in da celo domačini nimajo zaslužka. Največ, kar more delavec zaslu- žiti pri napornem delu na dan — je dva pesosa, kar znaša v naši valuti komaj 50 dinarjev. Oba svariata pred potovanjem v Ameriko, zlasti v Argentino, na kar opo- zarjajo tiste, ki bi se hoteli izseliti.

Narodni dom v Ljubljani.

Podpisana, sedaj v Narodnem domu na- stanjena društva so izvedela, da se namera- va poslojpe »Narodni dom« prodati »Dru- štvu Narodna Galerija«. Samosebi je um- ljivo, da navedena društva kot najemniki ni- majo nobene pravice, da bi mogli zabraniti prodajo Narod. doma, vendar si dovoljujejo opozoriti na zle posledice za svoj razvoj, ako pride do te prodaje in se morajo dru- štva izseliti iz Narodnega doma. Gotovo je, da se za pevski društvi »Ljubljanski Zvon« in »Slavec« v vsem mestu ne dobe primerni prostori. Če se pa najde tudi v kakšni priva- tni hiši, vsaj deloma primerno stanovanje, je gotovo, da bodo v hiši stanujoče stranke protestirale, ako se vrše pevske vaje precej pozno v noč. A tudi za vsa druga društva bi se težko in le z velikimi denar- nimi sredstvi dobili kakšni vsaj deloma pri- merne prostori. V splošnem bi bila torej vsa prizadeta društva v svojem nadaljnjem ob- stoji resno ogrožena. Zato sedaj je stanovanj- ska mislijo zelo velika, a ta se bode zelo

povečala, ako se namera va enajst društev po raznih krajih mesta nastaniti.

Glede na to prošjo podpisana društva, da se Narodni dom ne proda društvu Na- rodna Galerija, marveč prepusti sedanjemu namenu vsaj toliko časa, dokler se staro- vanjske razmere izdatno ne izboljšajo. Pov- dariti si dovoljujemo še, da Narodni dom v sedanji zidavi ni popolnoma primeren za na- stanitev Narodne Galerije, ter bi bile po- trebne velike in z ogromnimi stroški zveza- ne preureditve. Morebiti bi bilo ugodnejše, da bi se za Narodno Galerijo zgradila po- sebna stavba. Sedanji Narodni dom pa naj služi tistim namenom, katere mu je določil celokupni slovenski narod, ki je zbiral po »krajcarjih« prispevke za zgradbo tega do- ma.

Ljubljana, dne 29. sept. 1924.

Bratstvo; Ljubljanski Zvon; Cilil Metodova družba; Nar. soc. strok. zveza; Sokolski Sa- vez; Zveza kulturnih društev; Češka obec; »Slavec«; Sportna zveza.

Zdravstvo.

ORTOPEDIČNA TELOVADBA

Dr. Minat Fran, primarij ortopedič- nega instituta splošne bolnice.

Med neštetiimi slabimi in dobrimi posledicami svetovne vojne moramo raznim vpra- šanjem o izboljšanju socialnih razmer in splošnega zdravstva, gotovo v prvo vrsto prilevati prekornost misli: Kako pomagati vojnim invalidom do prejšnjega dobrobita in delazmožnosti, kako jim nadomestiti v vojni izgubljene ude ter pohlajenim orga- nom vsaj umetnim potom podeliti nekdanjo moč, gibljivost in spretnost.

Vse države so uvideli, da je njihova prva in sveta dolžnost, da poskrbijo za svoje pohlajene bojevnike, ter jim vrnejo vsaj delo, a to, kar jim je oropal svetovni vihar. Vsi tedaj so začeli ustanavljati razne, v to svrhu posvečene zavode, pred vsem pa ortopedične bolnice.

Nekaterim veledržavam že pred vojno ni bilo tuje to prepomembno socialno vpra- šanje. Amerika, Nemčija in Italija so imele že tedaj lepo število izbornih opremljenih ortopedičnih bolnic in Zanderjevih zavodov, kjer so nudile raznim pohlajencem, pred- vsem delavcem in obrtnikom, ki so se po- nesrečili pri svojih opravilih, popolno zdrav- niško oskrbo in ortopedično zdravljenje.

Male države so pa prišle na to idejo že po svetovni vojni, ko je postalo vpraša- nje o izboljšanju zdravstvenega stanja voj- nih, kakor tudi civilnih invalidov — sve- tovrno vprašanje.

V Ljubljani je bil prvi korak v tem oziru napravljen od osredka za socialno po- litiko, ki je spoznamo z zdravstvenim od- sekem sistemiziral na kirurškem oddelku splošne bolnice provizorični ortopedični in- stitut, ki posluje tudi že za notranje bolnike. Tu se bo do nadaljnjega nudila pomoč zdrav- nika vsem invalidom, najsi so zadobili po- škodb v vojni ali pa pri obrti in delu.

Se bolj razveseljivo in za zdravstveno stanje našega naroda mnogo pomembnejše pa je dejstvo, da se je izcimila med vna- njimi sloji iz invalidnega vprašanja vse hva- le vredna ideja, kako od pomoči naši mladi, na en ali drug način pohlajeni generaciji s pravočasnim medicinskim in ortopedičnim zdravljenjem ter tako omejiti prirojene, eventualno iz drugih vzrokov ali bolezni iz- virajoče hibe na poznejšem človeku. Ravno sedaj snuje vzgojevalno društvo »A t e n a« privaten zavod, namenjen mlademu narašča- ju in šolski mladini, ki potrebuje z ozirom na raznovrstna motenja v rasti skeleta po- sebne telovadbe v duhu profilakse raznih deformitet koščenega aparata.

Kako velepomembna in prekornostna je ta dobrodelna naprava za poedince in celo- kupen narod, mi ni treba povdarjati. Moj namen je le, da na prošnjo vodstva tega zavoda pojasnim njegove smernice in nje- gov pomen z ozirom na vzgojo naraščaja, ter da v glavnem začetih, katere bolezni se bodo zdravile, da se zavod vsestransko seznani z javnostjo.

V prvi vrsti pridejo v poštev razne vrste deformacij na hrbtnici, ki so poznane pod imeni: Skolioza (skrivljena hrbtnica), kifoza (grbavost), lordoza in okroglost hrba (runder Rücken).

To so izključno deformitete mladine ter izvirajo iz različnih vzrokov, kot: iz neprav- vilnega sedenja in držanja hrbtnice v šoli. Po Schulthessovi in Lovettovi statistiki zna- ša število teh 20-30 %, po Langejevi 20 %, a Spitzzy pravi, da znašajo te mladinske hibe v nižjih razredih ca. 10 %, v višjih 10 do 30 % od vseh šolskih obvezancev. Pojavlja- jo se pa te hrbtnične hibe v splošnem pri deklicah pogostejše kot pri dečkih.

Ogromna večina vseh teh deformitet od- pada na skolioze. Te nastajajo iz raz- nih vzrokov. Tako n. pr. od rojstva, valed nepravilnega držanja hrbtnice, dalje valed angleške bolezni (Rachitis), valed načina življenja (modus vivendi), (habitualna skoli- oza: Nošenje šolske torbe vedno na eni strani, igranje na gosli, pletenje, nošenje otrok vedno na eni roki, etc.); poleg tega se pojavljajo tudi na podlagi raznih bolezni (vzrastline valed vnetja prsne mrene, otrp- njenje mišic valed vročinske bolezni — po- liomielitis, paralična skolioza) ali pa pri boleznih sosednih sklepov v obliki kompen- zatorične statistične skolioze. To so glavne hibe, ki jih je opaziti pri mladini.

Razumljivo je, da se tekom let in v vedno istih okolišninah te, v začetku komaj vidne deformitete, komplicirajo ter postaj- nejo vedno težje. Doslej so se morale valed pomanjkanja tozadevnih naprav in institu- tov vsakekar pustiti v nemar, da so se raz- vijale po svoje ter s tem med ljudstvom utrjevale vero, da so neozdravljive.

Danes pa se o poteku teh skolioz lahko reče, da se večina od njih da popraviti ali vsaj obdržati v prvotni obliki, če se je pravo- časno začelo s temeljitim in vestnim zdravljenjem.

Edino racionelno zdravljenje teh bo- lezní, eventualnih deformitet, obstoja v pro- filaksi. V razvitih, t. j. fiksiranih skoliozah je medicina brez moči in se mora omejiti samo na maskiranje teh napak s pomočjo ortopedičnih stelnikov, ki so precej dragi in z ozirom na hidijeno zelo nadležni. V redkih slučajih predlagane operacije so silno komplicirane, zdravljenje dolgotrajno in z le povoljnim uspehom.

Poleg hrbtničnih deformacij pridejo v poštev še razne abnormitete na okončinah. Tudi te se dajo z vestnim zdravljenjem od- praviti ali omejiti.

»Visoka lopatica« (Hochstand der Schul- ter) je sicer redka, a iz estetičnih ozirov, zlasti pri deklicah, zelo neprijetna napaka. Njen izvor je ali že od rojstva ali pa je posledica angleške bolezni (rachitis), histe- rije ali kakke druge infekcijske bolezni.

Taj podobna hiba na lopatici je takov- zvana »affected scapula«. Je relativno redka napaka in Sprengel ter Bergel trditja, da pri- de med 2500 osebami en sam slučaj.

Ortopedično zdravljenje rabijo dalje pri porodu akvirirane paralize ramena, kar ime- nujejo Angleži »birthinjury«.

Ravno isto velja pri takozvanih statič- nih deformitetih spodnjih okončin, t. j. »O« in »X« okončin, katerih vzrok v prvem štadiju je sicer obolenje in skrivljenje ko- sti, toda v končnem zdravljenju igra veliko vlogo mišični aparat, ki je valed večmešne afekcije kosti opesal (atrofija), tako, da ne nudi skeletu zadostne opore.

Ni treba posebej povdarjati, da je otrok v prvih letih svojega življenja izpostavljen najrazličnejšim infekcijskim boleznim, ki imajo za posledico otrpnenje celih mišičnih skupin v raznih delih človeškega telesa. Ta- ko se n. pr. pojavi po vročinski bolezni (po- liomielitis) otrpnenje mišic na mečih ali celo na stegnu, včasih tudi na zgornjih okončinah. Tudi druge infekcijske bolezni, kakor: difterija, škrlatina, ošnice etc. za- posušajo posledice v raznih oblikah na ske- letu in mišičevju.

Ortopedično vežbanje pa je nujno po- trebno tudi za otroke z izpahnjemim kolkom (luskacija kolka), kot naknadno zdravljenje po izvršeni repoziciji, ki samo po sebi še nikakor ne nudi popolnega okrevanja. Tudi ti otroci bodo našli v omenjenem zavodu odgovarjajočo od pomoč, da ne bodo prime- rani nositi vse življenje znaka pohlajencev.

Imamo pa še druge deformitete, ki se dajo odpraviti le z ortopedičnim zdravlje- njem. Omenjam le še eno, ki tudi spada semkaj.

Koliko ljudi trpi radi ploščnatih nog (Plattfüß), ki same na sebi sicer ne kvarijo vidno človeške zunanosti, a vendar silno ovirajo prizadete pri hoji. In kolikim takim telesnim hibam bi se ljudje lahko izognili, če bi se pravočasno podvrgli ortopedičnemu zdravljenju.

Predaleč bi nas zavedlo, če bi hoteli podrobno naštevati in opisavati vso dolgo vrsto bolezni, ki spadajo v to stroko, ki brezpogojno zahtevajo profilaktičnega orto- pedičnega zdravljenja! Zadoštujejo naj le glavni in najbolj razpaseni zgledi, ki vse- kakor govore dovolj jasno, kolike važnosti je novootvorjeni zavod za dobrobit naše mladine in kako delikatno vprašanje je s tem našlo pot do razrešitve. Kako velevažno nalogo si je omenjeni zavod nadel, nam po- stane jasno, če pomislimo na dejstvo, da je v Ljubljani okrog 7600 šolobveznega nara- ščaja, a od teh ima sigurno 20 do 30 % ka- ko izmed omenjenih deformit.

Marsikateri starši, eventualno vzgojite- lji ne polagajo na malenkostne začetne hibe nobene posebne važnosti, a otrok mora po- tem vse življenje trpeti radi svojih fizičnih nedostatkov, ki prečesto vplivajo na dušev- nost prizadetega, a nikdar ne v dobrem smislu.

Novootvorjeni ortopedični zavod bo torej dopolnjeval dosedanj najdelikatnejšo vrzel na pedagoškem polju, audeč mladi, rastoči generaciji s svojim ortopedičnim zdravljenjem možnost do fizične brezhibno- sti in krepkosti, ki bo brezdvomno blago- dejno vplivala tudi na razvijajočo se dušo. S tem pa je napravljen zopet ogromen korak do tedaj, ko bo zavladal fizično in moralno zdrav narod na zdravi slovenski zemlji.

Vsem, ki hočejo dobro kavo piti, pripo- ročamo izvrstno našo pravo domato

Kolinsko ciko- rijo.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Elitni kino Matica: »Gösta Berling«.

Kino Tivoli: »The Kid« (Charles Chap- lin — Jackie Coogan).

Kino Ideal: »Lepotica Bagdada«.

Vaše oči

so vredne, da vidijo prekrasni film
„GÖSTA BERLING“
ki ga za svojo otvoritev predvaja
„ELITNI KINO MATICA“ V LJUBLJANI.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sreda, 1. oktobra: Cyrano de Bergerac. Izv. Petek, 3. oktobra: Moč teme. Red B. Nedelja, 5. okt.: Cyrano de Bergerac. Izv. Ponedeljek, 6. oktobra: Paglavka. Red C.

OPERA:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Četrtek, 2. okt.: Carjeva nevesta. Red A. Sobota, 4. oktobra: Majska noč. Izven. Nedelja, 5. oktobra: Cavalleria Rusticana in V vodnjaku. Izven. Torek, 7. oktobra: Majska noč. Red D.

★ ★ ★

— »Carjeva nevesta« je prva operna predstava v sezoni 1924-25 in se pole v četrtek 2. t. m. zvečer ob pol 8. za red A. — V operi nastopijo: ga. Thierry kot Ljuba- ša, gđca. Rozumova je Marfa, Petrova gđca. Ropasova, Dunja ga. Smolenska in Saburova gđca. Assejeva. Sobakina pole g. Betteto, Grjaznova g. Popov, Likova g. g. Burja. Ostale vloge so v rokah g. Pu- glja, Mohoriča in Perka. Opero dirigira g. Balatka, režira g. Bučar. V petek 3. t. m. je v drami premijera Tolstoleve drame »Moč teme« v režiji g. Osipoviča. Pred- prodaja pri dnevnih blaginji. 39/n

— Permanentno razstavo svojih najno- vejših slik priredi danes dne 1. oktobra v Narodni knjižarni slikar Kopač. Slik je okoli 30, olje in pasteli, po večini pokrajinski mo- tiv iz naše lepe Gorenjske, Jadrana, solmne Gorishe in Italije.

— Danes zvečer se vrši v dramskem gledališču premijera Rostandove heroične komedije: Cyrano de Bergerac. V tej komediji nastopita celotni naš dramski ansambel precejšen del članstva celo v dveh vlogah. V glavnih vlogah nastopijo ga. Saričeva, ga. Medvedova in gna Rakarijeva, ga. Putjata, Levor, Skrbnišek, Kralj, Drenovec in Lipah. Delo je režiral g. Putjata. V četrtek dne 2. tm. pa se pole kot prva abnorma pred- stava za red A opera Carjeva nevesta v isti zasedbi kot dosedaj le ulogo Ljubaše pole ga. Thierry-Kavčnikova. 36/n

Glasbeni vestnik.

— Koncert pianista Borovskega obsega sledeče veleznanimne točke: 1) Bach - Bu- soni: Fuga iz Tocate, C-dur, Bach: Angle- ška suita v g-molu, Bach-Busoni: Dve ko- ralni predigri za orgle. 2) Schuman: Sinfoni- čne etude. 3) Bach: Whirligig, Poulenc: Promenada. 4) Medtner: Prirovedka op. 14. Prokofjev: 5 Visions fugitives Sarcas- me. Škrjabin: Pesem op. 32. Stravinski: Ruski karneval. — Vstopnice v predprodaji v Matici knjižarni ter prosimo p. n. ob- činstvo, da v obilnem številu poseti ta koncert. 38/n

Sokolstvo.

— Vinska trgatav v Štepanji vasi. Pri- tatelji in znanci Sokola prirede v nedeljo dne 5. t. m. vinsko trgatav pri g. Ivanu Briclju. Vstopnina 5 dinarjev. Začetek ob 16. Ker je čisti dobitek donos, namenjen za zgradbo Sokolskega doma v Štepanji vasi, se Sokolu naklonjeno občinstvo vabi k obil- ni udeležbi. Zdravo! Prireditelji. 46/n

— Sokolsko gledališče v Radovljici ponovi prihodnjo nedeljo, 5. tm. ob pol štiri- popoldne historično dramo »Angelo«.

Turistika in sport.

NEKATERI NOGOMETNI REZULTATI:
Praga: Sparta-Blue Star 6 : 1, Sparta- S. K. Pardubice 6 : 1, Sparta Košice-Vikto- rija, Žizkov, 1 : 0.

Nemčija: Wacker, München, - I. F. C. Nürnberg 1 : 0; Spielvereinigung Fürth - Nürnberg Fußball-Verein 7 : 0; Ham- burg: HSV - Eintracht 5 : 1, Srednja Nem- čija - Severna Nemčija 4 : 3.

Maratonski tek Praga - Bušehrad - Praga je bil v nedeljo na 42 km dolgi progi. Kot prvi je prispel na cilj Hempel (S. C. Charlottenburg, Berlin), 2 : 50 : 34,2, 2. Schumann (Comet, Berlin), 3. Pohl (Char- lottenburg), 4. Fiala (Slavia, Praga), 3 : 09 : 5,6.

Boks: Prvenstvo Evrope v težki kate- goriji si je priboril Italijan Erminio Spalla, ki je porazil holandskega prvaka Van de Veera v 20 krogu po točkah.

RAZNE VESTI.

Zagreb: Viktorija - Vesna 1 : 0 (haze- na). Prvenstvena tekma v Beogradu: Su- madija - Karagorgje 4 : 0; Beogradski Univ. sportski klub - Radnički sportski klub 0 : 3; Brđjanin - Ruski SK 4 : 2; B. S. K. Jadrani 3 : 1; Jedinstvo - Sokol 2 : 2.

Na glavni skupščini zagrebškega lahko- atletskega podsaveza je bil izvoljen ta- le odbor: predsednik dr. Bogičević, podpred- sednik Grund, tajnik J. Wachs, J. Amgel,

blagajnik Kratky; odborniki: Dobrin, Jurčič, Kohn, Cuvaj; revizorja: Mayer, Kovac. Na glavni skupščini jugoslov. lahkoatli- saveza je bil izvoljen sledeči odbor: pred- sednik Ugrinič, tajnik H. Graf, blagajnik Kratky, tehniški referent Dobrin, referent za hazeno Schneller in odbor: Grund, Am- sel, Fritsch, Kahm; revizorja: Kovac, Cuvaj.

— Sportna senzacija. V korist sokol- skega Tabora se vrši v nedeljo dne 5. t. m. na sportnem prostoru Ilirije ob 16. uri no- gometna tekma, ki bo našla mnogo odziva med občinstvom. Tekmovala bosta dva mo- gočna protivnika: Na eni strani old boys team S. K. Ilirije, sestavljen iz znamenitih slovenskih nogometašev bližnje preteklosti, na drugi strani nogometni team Sokola I., sestavljen iz telovadnih pravkov Ljubljane — znamenitih slovenskih nogometašev bo- dočnosti. V old boys-steamu sodeluje več znanih, še pred kratkim aktivnih nogome- tašev. Omenimo naj znanega izvrstnega vna- tarja Ilirije — Pelana, centerforwarda Ilirije Betetto, vsestranskega sportsmana Kavška, nekdanje branilce I. moštva Ilirije Kušarja, dr. Turka in Kanca itd. Nekateri podrobo- nosti še objavimo. Predprodajo vstopnic sta prevzeli trdniki Albin Turk, Prešernova uli- ca in J. Gorec, Dunajska cesta. 45/n

— Tabor. Hvalevredno mu želijo po- magati stari preizkušeni sportni tekmovalci »Ilirije«. Naša sportna javnost pozna iz preteklih let imena Pelan, Betetto, Valasek, Deržaj, Kavšek itd. Proti tem tekmujejo prihodnjo nedeljo v nogometu posamezni člani Sokola I., telovadci istotako odličnega imena. Občinstvo z napetostjo pričakuje izida te tekme. Začetek ob 15. popoldne. — Predprodaja pri Alb. Turku v Prešernovi ulici 48; cene Din 3, 7, 10 in 15. 42/n

— Hazena. — Viktorija, Zagreb : Ilirija. V nedeljo dne 5. t. m. ob 14. se vrši na igrišču Ilirije kot prva večja ženska roko- metna tekma letošnje sezone prijateljska tekma med zagrebško Viktorijo in ljubljansko Ilirijo. Z ozirom na visoko stopnjo za- grebske hazene bo tekma zanimivo merilo za nivo in kvaliteto našega rokometu, kate- rega reprezentira kot prvak Slovenije v prvi vrsti družina Ilirije. 44/n

Dopisi.

— Iz Viča. Po dolgem praskedu se je vršila v petek občinska seja. Po prečitnem zapisniku, ki pa je bil jako pomanjkljivo sestavljen, se je prešlo na poročilo g. žu- pana. Nato so se rešile različne tekoče za- vede in prošnje. Vzela so se na znanje po- ročila posameznih manj važnih odsekov. Burno razpravo pa je povzročila prošnja Sokolskega društva na Viču za odpust ali znižanje plesne takse. Prošnjo so podpirali in utemeljevali občinski odborniki napredne gospodarske stranke. Klerikalcí so brez vsake stvarne utemeljitve predlagali, da se prošnji ne ugodí. Čudno vlogo so pa igrali odborniki delavskega kluba, ki so istotako glasovali proti odpustu takse, poslali pa sa- mi tudi prošnjo za svojo organizacijo, da se tudi njih odpusti plesna taksa. Prav nič so ni čuditi, da je spričo tega njihov tajnik, ogorčen nad takim postopanjem, raztrgal vpričo vseh prisotnih zapisnik, ki ga je de- lal o poteku občinske seje. Klerikalcí so se pač lahko smejali, ko so videli, kako se dela v njih priloz. Na vrsto je prišel pred- log o imenovanju ulice v Rožni dolini. Na- prednjaki so stavili predlog, da se da uli- cam primerna imena ter da predlog stvarno in dostojno utemeljevali. Delavski klub pa je predlagal, da naj se ulice zaznamujejo s številkami. Posebno goreče se je zavze- mal za številke g. Rudolf Gale, ki je stavil celo Ameriko za vzgled. Kljub temu, da je dobil za to primerno podučilo, so ni zado- voljili; govoril je o številu prislojenih v Rožni dolini, očital naprednjakom rekla- mo in sploh skrbel jako uspešno za zabavo. Nadvse viharna je bila debata glede elektrike. Delavski klub je prišel s pred- logom, da se takoj sklene naprava električ- ne centrale in da se takoj prične z zgradbo. Nasprotno pa so stavili napred- njaki predlog, da naj izdela električni od- sek natančen proračun za eventualno grad- njo centrale ter ta proračun predloži vsem klubom v proučevanje, nato pa se bo šle sklepalo, ali se elektrarna zgradi ali ne. Predlog je bil sprejet.

— Iz Novega mesta. (Zahvala.) Tombola podružnice Jugoslov. Matice v Novem mestu dne 21. septembra t. l. je uspešna povoljno v vsakem oziru. Odbor podružnice se najiskreneje zahvaljuje vsem, ki so v dejanskem bratoljubju pripo- mogli k lepemu uspehu; pred vsemi daro- valcem dobikov v Novem mestu in okolici in nabiralkam dobikov, nadalje marljivim prodajalcem in vnetim prodajalkam in po- žrtvovalnim kupcem tablic (dijak J. Gl. sam jih je prodal 900) in naposled vsem, ki so kakorkoli z besedo in dejanjem rodoljubno sodelovali. Naj jim mila usoda povrne žr- tev in trud, naj jih blaži zvestda, da so slu- žili narodu in domovini. — Odbor.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1924.

Proč vržen denar.

Kakor je bila Ljubljani nujno potrebna večja prometna ulica in kakor smo lahko ponosni na novo urejeno in res vzorno popravljeno Aleksandrovo cesto, tako ne moremo odobravati, da se je mestna občina lotila tudi Dunajske ceste. Tu gre za težke tisočake, ki jih plačuje ljubljansko prebivalstvo, v prvi vrsti seveda pridobitni sloji, ki so s drugimi davki že itak preobremenjeni. Nočemo se spuščati v razpravo, koliko je vsa ta obsežna in draga olepševalna akcija res potrebna in kakšen bo njen končni rezultat, pribiti pa moramo že danes, da tu ni vse v redu. Koliko truda in denarja je bilo treba, predno so odstranili od glavne pošte do severne stene poslopja Kreditne banke kocke, ki jih zdaj zopet polagajo na prejšnje mesto. Če je bilo res treba popraviti fundament Dunajske ceste, ali ni mogla mestna občina poskrbeti za to nedavno, ko so polagali tam, kjer je zdaj vse razkopano, kabel? Ali ni nepotrebnost dvojno delo, če cesto enkrat razderejo, potem zopet poravnajo in takoj nato še enkrat razkopljejo?

Tudi sama olepšava odnosno prava Dunajske ceste se neverjetno vleče. Zdaj jo razrijejo, zdaj zopet izgladijo, potem kopljejo iznova in tako gre ta proces dalje, davkoplačevalci pa bodo morali vse to seveda plačati. Asfaltirani Dunajske ceste tako, kakor je asfaltirana Aleksandrova cesta, itak ni mogoče, ker je preveč izpostavljena tovrstnemu prometu. To bi tudi ne imelo nikakega smisla, ker za Ljubljano popolnoma zadostuje, če ima dve asfaltirani ulici, kjer je za promeno več kot preveč prostora. Ne kaže torej drugega nego pustiti stare kocke na prejšnjem mestu. To pa bi se dalo doseči z manjšimi stroški. Čas, misli na popravilo Dunajske ceste, je bil, kot rečeno, že takrat, ko se je polagal kabel, ne pa sedaj, ko je treba pričeti vse delo iznova. Zvonjenje po toči sicer ne pomaga, vendar pa opozarjamo na te kričanje razmere naše mestne gospodaje tudi post festum, da se v bodoče ne ponovi slučaj nepotrebnega zapravljanja občinskega denarja. V takih slučajih je treba vedno upoštevati tudi interese davkoplačevalcev in popravljati ali olepševati samo tam, kjer je nujno potrebno. Takih cest in ulic, ki so neprimerno bolj potrebne renoviranja, kakor Dunajska, je v Ljubljani dovolj. Sicer pa smo mnenja, da zdaj, ko je tako težko dobiti denar, ni primeren čas za tako drag spor.

— **Priloh črnogorskega princa v Beograd.** Črnogorski princ Peter, sin kralja Nikole in ujec našega kralja, je včeraj prispel v Beograd. Nastanil se je v Palace hotelu. Popoldne je posetil ministrskega predsednika Ljubo Davidovića.

— **Prometni minister čisti.** Podpisani je od prometnega ministra predložil ukaz, s katerim so upokojeni: generalni ravnatelj državnih železnic Mihajlo Ilić, njegov pomočnik Emil Derok in načelnik prometnega oddelka v prometnem ministristvu A. Pantić.

— **Prometno ministristvo opozarja vse učitelje,** ki prihajajo v Beograd brez odobrenega dopusta, da bo odšel zahtevalo od vsakega, naj predloži pismeno potrdilo, da je dobil dopust.

— **Prometno ministristvo je na zahtevo železniškega ravnateljstva spremenilo ime postaje »Zemunski Obori«** v »Zemunsko Polje« in ime postaje »Zemunsko predmestje« v »Zemun Novomesto«.

— **Revizija uradniškega zakona.** V ponedeljek se je vršila v ministristvu pravde prva konferenca zastopnikov vseh ministristev, na kateri so se razpravljalo o predložitvi glade revizije uradniškega zakona. Takih sestankov bo še nekaj, nakar predloži komisija načrt revizije narodni skupščini v odobrenje.

— **Za vojne invalide.** Prometno ministristvo je odobrilo brezplačno vožnjo po železnicih vsem članom naših udruženj vojnih invalidov, kakor tudi članom ruskega udruženja.

— **Na naslov slovenske napredne Intelligence** je napisal »Slovenec« teletne značilne besede: »Sedaj je uvidevajo, da je sovražstvo, zlasti še proti rodnemu bratu, presneto negativno.« Ko bi vsaj klerikalci končno sami uvideli to!

— **Raznarodovanje v Dalmaciji.** Tuji, ki potujejo po Dalmaciji, se ne morejo dovolj načuditi, da govori ondotno prebivalstvo po pretežni večini v italijanski. Tako občujejo zlasti kapitani parnikov, kakor tudi množstvo s potniki v italijanskem jeziku, dadi so Jugoslovani. Tudi v Trstu razmere niso nič boljši. Tam se med naše ljudi prav pridno vtihovalja italijanski duh. Tuje ali pa ulični italijanski in nemški govorci, zelo redko pa srbska domačina, ki bi govoril slovenski ali hrvaški. Zdi se, da poteka mnogo vode, predno bo naš sinji Jadran slovenski.

— **V Rogški Slatini** je bilo do 26. septembra 5759 gostov. Tako je letošnji večji od lanskega kljub neugodnemu poletju.

— **Zdraviliški vestnik** prinaša v svoji 11. številki z dne 24. septembra članek v spomin na škola Strossmayerja, ki je zahajal redno vsako leto v Rogško Slatino, in sicer od leta 1866. do 1905. Praznik Sv. Cirila in Metode je proslavil še doma, 7. ali 8. julija

je bil že na Slatini in je ostal do 16. avgusta. Stanoval je vedno v »Dunajskem domu«, ki je dobil po prevratu ime »Strossmayerjev dom«. Prihajalo so navadno različne deputacije iz Hrvaške, da se poklopijo velikemu hrvaškemu škofu. V hiši je vsajena spominska ploča s škofovo reliefno podobo. Opetovano je izjavil Strossmayer: »Milosti božji in Rogški Slatini se imam zahvaliti za svojo visoko starost.«

— **Izvoz našega mleka v Avstrijo** pred vsem za Dunaj znaša v zadnjem času na dan okoli 10 vagonov. V glavnem gre izvoz preko Čakovca in Maribora. Za liter dobivajo proizvajalci 2 in pol dinarja.

— **Direktna zveza Rim-Praga.** Od 1. tm. dalje vozi, kakor poročajo italijanski listi, direktni brzovlak Rim-Praga preko Benetk in Beljaka (in ne preko Ljubljane, kakor poročajo napadeno nekateri listi).

— **V pomoč poplavljenecem.** Zupanstvo občine Trbovlje je nabralo v svoji občini za poplavljenca v ljubljanskem in kranjskem srežu lep znesek 4907 Din. 75 para ter ga izročilo g. velškemu županu ljubljanske oblasti, da ga porazdeli med ponesrečence. Naj bi ta velikodušni čin trbovelskega županstva služil v izglede in izpodbudo našim ostalim županstvom.

— **III. kongres ruskih učenjakov v Pragi.** Poročali smo že, da je bil 25. tm. odprt v praškem mineraloškem inštitutu Karlove univerze III. kongres ruskih učenjakov in akademskih organizacij v inozemstvu. Kongresa so se udeležili delegati iz Bolgarije, Jugoslavije, Francije, Angleške, Nemške, Poljske, Italije in drugih držav, kjer so organizacije ruskih akademskih učenjakov. Poleg velikega števila ruskih delegatov so bili navzoči češkoslovaški in jugoslovanski gostje, med njimi predsednik češke akademije znanosti in umetnosti prof. Zubaty, rektor Karlove univerze prof. Pasternek, senator Klofač, poslanik dr. Kramar, prorektor Karlove univerze prof. Nemec, zastopnik češkoslovaškega zunanega ministrstva dr. Blahot, predsednik češkoslovaškega združenja inženjerjev Sykora, univ. prof. dr. Murko in drugi. Kongres je otvoril predsednik Saveza ruskih akademskih organizacij prof. Lomšakov, ki je pozdravil goste in predlagal za predsednika kongresa rektorja Karlove univerze dr. Pasterneka. Nato je Pasternek v imenu praškega znanstvenega sveta in češke univerze v češčini in ruščini naglašal velik pomen tega kongresa za znanost in izrazil ruskim učenjakom simpatije češkega naroda za njihovo delovanje. Nato je prof. Lomšakov karakteriziral način dela ruskih učenjakov v inozemstvu ter se zahvalil češkemu narodu in vladi za gostoljubnost in podporo, ki so jo našli Rusi vedno na Češkoslovaškem. V imenu češke akademije znanosti in umetnosti je pozdravil kongres dr. Zubaty. Zastopnik zunanega ministrstva dr. Blahot je objubil, da bo ministristvo vedno radevolje podpiralo ruske učenjake. V velikem vseslovenskem čutenju je izpregovoril senator Klofač, ki trdno veruje v bodočo demokracijo nove Rusije. Svečana otvoritev se je zaključila z govorom ruskega akademika Franceva, ki je na podlagi stavistike opozoril na znanstvene stike med Rusijo in ostalimi Slovani. Nato so se delegati razdelili na posamezne sekcije. Kongres bo trajal do 2. oktobra.

— **Prijave točilcev alkoholnih pijač.** Objava v št. 223 se popravlja in toliko, da mora vsak točilec (prodajalec) alkoholnih pijač predložiti svoje podatke finančni kontroli do 11. oktobra t. l. To je skrajni termin.

— **Ugodnost polovične vožnje** uživajo posetniki I. mednarodne avtomobilske razstave, ki se vrši na prostorih velešaleja v Zagrebu od 11. do 15. oktobra t. l. Povlastica velja za čas od 1. do 30. oktobra. Legitimacije in vse informacije, se dode pri Zvezi za pujski promet (Putnik) na Aleksandrovi cesti št. 8.

— **Družba sv. C. in M.** je prejela od podružnice St. Vid-Grobelno 2500 Din. Čisti dobiček tombole. Moška podružnica v Krškem je poslala 2285 Din kot dohodek kegljanja na dobitke. — Dr. Fr. Hrašovec, Beograd, je poslal zbirko beogradskih Slovencev 1500 Din mesto venca na grob pok. Srečka Brezgarja. — Na odhodnici gosp. Vinka Narata je nabrala gdnca. Leckerjeva vsoto Din 215. — Hvala!

— **Trgovina z dekleti v Sarajevu.** Sarajevska policija je izsledila novo družbo, ki je vodila trgovino z dekleti. Pred kratkim so bile iz Maribora odposlane iz javne hiše v bolnico tri devojke, ki pa so pobegnile, na kar jih je neki posredovalec javnih hiš zvalil v Sarajevo, kjer jih je naravnost prodal v javno hišo. Ker je v Sarajevu strogo zdravniška kontrola, sta bili dve devojki, ki sta bili bolni, oddani v bolnico, dočim so tretjo pustili na svobodo. Policija je ugotovila, da je Sarajevo centrum trgovine z dekleti in je uvedla obširno preiskavo. Aretiranih je bilo več kupčevalcev z dekleti, ki so svoje blago blagovito predvsem iz Hrvaške in Slovenije.

— **Smrtna nesreča v Slovenjgradu.** V Slovenjgradu se je dogodil te dni tragičen slučaj. Delavec sin Ferdo Novak se je igral s staro lovsko puško, ki je bila nabavljena in je v šali pomeril na svojega 10letnega tovariša Josipa Breznika. Puška se je nenadoma sprožila in Breznik se je zgrudil smrtno zadet na tla. Pazite na otroke.

— **Radi ljubosumnosti ustrelili sestro ženo.** Oskrbnik veleposlata Kohna v Djaškovec na Hrvaškem, Jakob Reit, je v nedeljo zvečer ustrelil svojo soprogo Barbaro, ki se je zgrudila mrtva na tla. Reit je bil prijet in izročen sodišču. Priznal je, da je ženo ustrelil radi ljubosumnosti.

— **Žena odsekala možu glavo.** V selu Preana, občina Trojstvo v Bosni je umorila seljakinja Bata Horvat svojega moža. Odsekala mu je glavo. Oba zakonca sta živila v stalnem prepiru. Pred dvema letoma je Bata med prepirami svojemu možu preperala trebuh, vlad žnosa je bila kasneje

na tri mesece ječe. Rabijantno šensko so izročili sodišču.

— **Ponesrečeni delavci.** Na žagi v Boh. Bistrici se je cirkularist France Hribar tako močno obrezal po desni roki, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnico. — Pri vspenjači za prevoz cementnih vozilov je trčil vsled neopretnosti delavca, ki je spuščal vozček, en voz sodarja Julija Poglavca, ki se je peljal spredaj na svojem vozčku, s tako silo, da mu je zdrobil desno nogo in so ga morali prepeljati takoj v bolnico. — V tovarni kemičnih izdelkov v Hrastrniku je zadel delavca Jožeta Senegačnika težak kamen in ga je tako ranil na levi strani, da so ga oddali v bolnico. Dalje so prepeljali v ormoško bolnico delavca pri sekciji za zgradbo železnice v Ljutomeru, L. Milinarija. Prekucnil se mu je vozček na levo nogo in mu jo težko poškodoval.

— **Prijeta roparja.** Poročali smo pred dnevi, da je bil v Soteski od dveh maskiranih neznanec napaden župnik Volc. Sedaj so orožniki izsledili oba napadalca in sicer sta bila prijeta v Zagradcu, kjer sta prodajala puško, ukradeno v župnišču v Soteski. Oba roparja sta imela pri sebi večje svote denarja, za katerega nista mogla navesti, od kje ga imata. Eden roparjev je doma iz Dolenjske, drugi pa je iz kamniškega okraja.

— **Jakupovič podlegel poškodbam.** Poročali smo, da je bil v nedeljo zvečer v Zagrebu pred gostilno pri Črni mački napaden in zaboden neki Muhar Jakupovič. Prepeljali so ga v Zakladno bolnico, kjer pa je v ponedeljek zvečer podlegel poškodbam. Napadalec dosedaj še niso izsledili.

— **Železnika nesreča na progi Postojna-Rakek.** Včeraj popoldne je stroj, ki je vozil proti Postojni na ovinku pri čuvajnici št. 27, katere se nahaja še na italijanskem ozemlju, povozil dva delavca, ki sta delala na progi, dočim sta dva druga komaj ušla. smrti. Oba delavca, ki sta Italijana, sta podlegla poškodbam. Enega so kolesa zmečkala na prsih in je bil takoj mrtev, drugega pa so odrezala noge pri kolenih ter je umrl pol ure kasneje. Na lice mesta je bila takoj odposlana komisija, da ugotovi vzrok nesreče.

Iz Ljubljane.

— **Iz državne službe.** Vpokojen je načelnik oddelka za socialno politiko v Ljubljani, dr. Mate Suhar.

— **Prošnje za pristup k pravosodnemu državnemu izpitu** naj se oddajo izročajo ali po pošti pošiljajo predsedniku izpitne komisije vseuč. prof. dr. Milanu Škerlju, dekanat pravne fakultete na univerzi v Ljubljani. Kandidat, čegar prošnja dospe do 15. vsakega meseca, ne more z gotovostjo računati, da se mu odredi termin v istem mesecu. — Škerlj I. r., t. d. predsednik izpraševalne komisije.

— **Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani** ima jutri v četrtek dne 2. oktobra ob 16. redno odborovo sejo. 43/n

— **Gremiljarna trgovska nadaljevalna šola v Ljubljani.** Gremij trgovcev v Ljubljani obvešča vse svoje člane, da se sprejemajo javenci in gremiljarno trgovsko nadaljevalno šolo le še do 15. oktobra 1924, kjer je stalež javencev in vajevalcev docela že prekoračen. Sprejemajo se javenci izključno s predpisano predizobrazbo 2 razredov srednjih šol ali 2 meščanskih razredov. Na poznejše prijave se načelstvo ne bode oziralo in bodo javenci sprejeti po 15. oktobru t. l. obiskovali gremiljarno šolo še le pričetkom drugega šolskega leta. — Predsednik.

— **Izšla je druga izdaja »Jugoslovenskog Lišča«,** ki se za ceno Din 22 naroča pri Pokrajinskem odboru I. M. v Ljubljani, pred Skofijo 21-1.

— **Abiturljentski tečaj na državni trgovski akademiji v Ljubljani.** Rok za vpisovanje se podaljša do 15. oktobra. Redna predavanja se prične 16. oktobra ob osmih zjutraj. Predavalnica se nahaja v poslopju Glasbene Maticе, Vegova ulica 7/II, soba št. 14. Vpisovanje se vrši v pisarni trgovske akademije, Askerčeva ulica 9/II. — Ravnateljstvo.

— **V Narodni knjižnici v Ljubljani** je razstavljen pasteln portret magist. nadsvetnika g. Frana Govekarja, ki ga je ravnatelj dovršil slikar Kopac.

— **Smrtna kosa.** Včeraj je umrla v Ljubljani ga. Amalija Kotlušek, rojena Kump. Pokojna je bila plemenitost značajna in skrbna mati. Pogreb bo v četrtek ob 16. popoldne. Blag ji spomin! Težko prisadetim naše iskreno sožalje!

— **Meteor.** Poročali smo o meteorju, ki so ga videli v soboto ponoči okoli 11. ure. Ta meteor, kake 3—4 m dolg, je padel v gozd pri takozvanem »Vrančevem bajerju« poleg Kamnika. Neki ljubljanski gospod je bil oddaljen od gozda kakih 25 korakov in je videl, kako se je meteor svetil še v gozdu.

— **Prvo slovensko tamburaško društvo »Krim«** priredi vinski trgatve v nedeljo 3. oktobra v gostilniških prostorih š. Leopolda Breskvarja, Velika čolnarska ulica 17. 37-n

— **V četrtek 28. septembra popoldne** je bila izglubljena deška zlata ovratna verižica z angelom na potu Prule, Breg, Kongresni trg, Sečeburgova, Dunajska cesta do Gosposvetske ceste. Pošten najditelj naj jo prot dobro nagradi odda v trgovini čevljev Kongresni trg 9 (Filharmonija) ker je drag spomin. 32-n

— **Revna uradnica** je zgubila od kreditne banke do pošte pismo z naslovom »Pensionat Zagreb«. S to izgubo je težko prizadeta in prosi najditelja, da blagovoli pismo oddati v upravi »Slov. Naroda« 35/n

— **Kavarna in gostilna »Centrale«** danes koncert salonskega orkestra. — Se priporoča — Štefan Miholič.

— **Pri glavnem, emocijski, tonalni v prah, mednem utripanju arene** sešite takoj po staropreiskanih grenčici. — Franz-Josef.

— **Najneonjsi in najnoveljsi oblike** se dode samo Šelenburgova ulica št. 3 pri GRICAR & MEJAC.

— **Podpirajte obuvane alepe in darujte »Podpornemu društvu slopih«.**

Iz Celja.

— **c Popravek imen.** V naši objavi novih občinskih odbornikov Narodnega bloka se morate glasiti imeni dveh naših odbornikov pravilno Ludvik Selšek ter Ivan Bizjak in ne kakor ste bili te dve imeni napadno tiskani.

— **c Cesto od Voglajnskega mosta proti Teharjem** so minule dni pričeli lepo preurejevati, tako kakor je urejena ona iz Brega proti Laškem. Ta cesta bo sedaj mnogo širja posebno čez Zavodno in obdana ob straneh z lepo ograjo in hodnikom za pešce. Cesta je bila zadnje čase posebno v zimskem času zelo v slabem stanju, čemur je s preuredbo odpomagano.

— **c Zgradba palače I. hrv. štedionice v Razlagovi ulici** se počasi približuje dovršenju in bo v par mesecih že lahko predana svojemu namenu. V pritličju bodo nastanjeni bančni prostori, zgoraj pa stanovanja.

— **c Pyrrhovo zmago** imenuje torkov »Slovenec« nedeljsko sijajno zmago Narodnega bloka pri občinskih volitvah v Celju. Verjamemo vam gospoda klero-nemškutari, da vas strašno boli udarec katerega ste dobili minulo nedeljo od narodno-naprednih Celjanov. Izprevideli ste menda sedaj, da vas narodno in napredno Celje tudi v bodoče ne bo več potrebovalo, ker je samo dovolj močno, da bo ohranilo tudi v bodoče nacionalni značaj našega mesta brez vas. Vaše kesanje je sicer lepo, toda prepozno.

Iz Maribora.

— **m Ugovor zoper občinske volitve** je vložila mariborska organizacija socialnodemokratske stranke. Kakšen uspeh bo imel rekurz, ki je podprt z jabolnimi dokazi, ni težko reči.

— **m Občni zbor društva »Dijaška kuhinja«** se je vršil pred dnevi. Posamni funkcionarji so podali obširno poročilo, iz katerega sledi, da je društvo prehranjevalo v minulem šolskem letu nad 70 revnih dijakov. Dohodki so znašali 77.000 Din, izdatki pa 79.000 Din. Pri volitvah je bil po večini izvoljen stari odbor. Predsednikom je bil izvoljen g. mrg. dr. Medved. Za letošnje šolsko leto se je prijavilo že nad 80 dijakov, iz česar sledi, da je društvo letos še bolj potrebno vseobče podpore.

— **m Kretanje nalezljivih bolezni v Mariboru.** Maribor je letos v zdravstvenem oziru še prav dobro ohranjen. Razen običajnih manj nevarnih nalezljivih bolezni je bilo le nekaj slučajev griže in davice. Glasno zadnjega izkaza mestnega fizikata pa se je sedaj tudi v Mariboru pojavil slučaj trebušnega legarja (tifusa). Na škrlatinki boljujeta 2, na griži 2 in na tifusu 1 oseba.

— **m Na prosti mestni stojnici** pri mestni klavnic v Mariboru se bo prodajalo počenši dne 2. oktobra ovčje meso po znižani ceni 10 dinarjev za kg, dokler traja zaloga, ki znaša okrog 30.000 kg.

— **m Tragična smrt vlomilca.** V noči od sobote na nedeljo je bilo vloženo v stanovanje slaščičarja Rudolfa Bintana v Kaclicarjevi ulici. Vlomilci so odnesli 5000 dinarjev gotovine. Mariborski policiji se je posrečilo izslediti storilce v tropesni detelji Schrei, Schweinghofer, in Breznika. Vsi trije so že znani vlomilci, ki so obsedeli že daljše kazni. Najbolji je bil sumljiv Schrei, ki je šele pred 14 dnevi odsedel petletno ječo in se vrnil iz kaznilnice k svoji materi v Mariboru. Njega je tudi videla neka deklica na predvečer vlomil pred stanovanjem okradenega slaščičarja. Vsi trije so tatvino priznali. Ko so Schreia odvedli po zaslišanju v policijske zapore v Ključavničarski ulici, je ta kljub temu, da je bil uklenjen, pobegnil ter se skril v neko skladišče Berzove tovarne za usnje v Usnjarski ulici. Ko so mu bili stražniki že zopet za petami, je hotel pobegniti čez strehe hiš. Spelzal je na streho tovarniškega poslopja ter tako dospel preko streh na streho hiše št. 4. v Zidovski ulici, kjer stanuje njegova mati. Streha na tej hiši je zelo strma, vsled česar se je Schreij na opolzi opeki spodrsnil in je zdrčal v globlino. Instinktivno se je oprjel električnega voda ob hiši, kar pa je bil njegov pogin. Bil je takoj mrtev ter je obvisel na žici. Šele ognjegašci so ga skraj po enournem naporu spravili z žice. Policijski zdravnik ga je pregledal ter odredil prevoz v mrtvašnico. Zanimivo je, da je Schrei, ki je bil star komaj 27 let, a je že osem let presedel po ječah, ogrožal tudi svoje vlomilske tovariše. Po vltomu so namreč vsi trije spravili denar v pivsko steklenico ter ga zakopali v nekem gozdu pri Kamnici v bližini Maribora. Ko je policija po priznanju Schweinghoferja poiskala označeno mesto, je našla samo še stiro steklenico in 10 dinarjev. Vse ostali denar je pobral Schrei, in se je deloma našel še pri njem, v kolikor ga že ni zavesljal. Ostala dva pitčka sta bila oddana državnemu pravdniku.

— **m Mlad potepuh.** Mariborska policija je preteklo soboto anetirala na Glavnem trgu nekoga 12letnega fanta, ki se je zelo sumljivo obnašal. Na policiji je izjavil, da je doma s Sušaka, kjer je bival pri svoji babici. Pred par dnevi je prišel v Ljubljano k stricu. Ta mu je dal denar za povratek v Sušak. Ker pa je v vlaku zapal, se je pripeljal v Maribor mesto v Zagreb. Pri dečku so našli še skoraj novo listino s 350 dinarji, o kateri trdi, da jo je dobil od strica v Ljubljani. Ker je dečkova zgodba malo verjetna, ga je policija izročila državnji zaščiti dece, dokler ne ugotovi njegove identite.

— **m Usposobljenostni izpiti za osnovne in meščanske šole** pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljskem) se prične dne 4. novembra 1924. ob 8. zjutraj. Pravilno opremljene prošnje naj se vpošljejo potom šolskega vodstva okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Posebna obvestila o pristupu k izpitu se ne bodo razpošiljala. — Predsednik.

— **m Drobšč.** Gospa Bukšekova, odlična članica mariborskega Narodnega gledališča, je težko obolela in so jo morali prepeljati v bolnico. Upati je, da bo kmalu okrevala in nadaljevala svoje že zapričeto delo za letošnjo gledališko sezono. — Kur-

ji tatovi so v Mariboru v zadnjem času zopet pridno na delu. Skoraj vsak teden zmanjka v raznih delih mesta, zlasti pa po predmestjih razna perutnina. V torek ponoči so obiskali železniškega uradnika Leona Z. ter mu popolnoma izpraznili kurnik. — Zborovanje drž. upokojencev vseh kategorij se vrši v četrtek, dne 2. okt. ob 18. uri v čitalnici »Študijske knjižnice« v kazinskem poslopju. Na dnevnem redu je razgovor o novi odmeri draginskih doklad.

— **m Cvetje v jeseni.** Pravi žudež lahko opazujejo Mariborčani na Aleksandrovi cesti. Mlad kostanj tik pred palačo Gospodar-sko-zadružne banke, ki je že skoraj popolnoma izgubil svoje zeleno listje, je pognal šest krasnih cvetov. Enako naravno čudo je opazovati tudi na nekaterih drevesih v mestnem parku.

— **m Predavanja za vinogradnike.** V času od 13. do 15. oktobra t. se bodo vršila na državnih trtnih nasadih in sicer: 1.) v Pekrah, p. Limbuš pri Mariboru; 2.) v Gornji Radgoni; 3.) v Šmarju pri Jelšah in 4.) v Dramljah (Sv. Uršula) pri Celju. Če se prijavijo za to dovoljno število udeležencev teoretična predavanja in, v kolikor to dopušča obstoječe priprave, tudi praktična razkazovanja o vseh k vinski trgovini in spravljavi vinskega mošta spadajočih opravilih in manipulacijah, kakor: pripravljanje in čiščenje posode za trgatev; o branju, pecljanju (repkanju) in maščenju grozdja; o določitvi sladkorja in vinske kisline v moštu; o ravnanju z vinskim moštom iz gnilega ali nepopolno dozorelega grozdja; o zboljšanju vinskega mošta; o uporabi žvepla pri spravljaju mošta; o pogojih pravilnega kipeja (vrenja), času pretakanja, glavnih bolezni vinskega mošta in vina itd. Dostop je prost vsem vinogradnikom, vinčarjem in drugim interesentom, ki prijavijo svojo udeležbo do najkasneje 10. oktobra t. vodstvu dotičnega nasada. To se nanaša vsem okrajnim zastopom, občinskim uradom, vlenarskim društvom in kmetijskim podružnicam mariborske oblasti, da skrbijo za čim številnejši obisk teh v svrhu povzdige kvalitete naših služilnih predavanj!

— **Popolnoma varno naložite denar v Ljubljansko posojilnico** r. z. z. o. z. 78 T ki posluje v novourejenih prostorih v Ljubljani, Mestni trg 6. Telefon št. 9 Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago pošne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Ljubljansko posojilnico

ki posluje v novourejenih prostorih v Ljubljani, Mestni trg 6. Telefon št. 9 Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago pošne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Tragedija v hotelu »Royal« v Zagrebu.

Iz Zagreba nam poročajo: Dne 18. sept. se je nastanil v hotelu »Royal« na llici zakonski par. Mož se je podpisal pri vratarju kot Matevž Sveticin, medicinec iz Vukovarja na Hrvaškem, za ženo je navedel ime Marija. Ob sta redno obedovala in večerjala v restavraciji istega hotela. V novi dvorani jima je bila rezervirana miza na levi strani. Sodeč po njihovem obnašanju pri mizi za časa obeda in večerje so vsi smatrali, da mora biti to srečen par, kajti oba sta bila vedno veselo razpoložena. V nedeljo zvečer so opazili hotelski nastavljencl, da sta oba zakonca izredno slabe volje in da je gospa tudi plakala. V ponedeljek zvečer sta bila običajno razpoložena. Obedovala sta ob 13., na kar sta odšla v hotelsko sobo. Ker včeraj do 14. zakoncev še ni bilo k obedu, so postvali hotelski nastavljeni pozorni. Trkali so na vrata hotelske sobe, toda nihče se ni odzval. Lastnik hotela Čanka je o tem obvestil polocijo. Med tem je sam nasiloma odprl sobo. Vsem navzočim se je nudil strašen prizor. Oba zakonca sta ležala v postelji mrtva s prestreljeno glavo in v objemu. Blazina je bila vsa okrvavljena. Na lice mesta je takoj prispela komisija, obstoječa iz vladnega tajnika dr. Vragoviča, mestnega fizika dr. Kamila Farška in policijskega detektiva Haslaueja. Komisija je ugotovila po legi trupla, da sta šla oba mlada človeka prostovoljno v smrt. Brez dvoma je mož najprej ustrelil ženo in potem sebe. Tragedija se je morala po zdravniškem mnenju izvršiti okoli 10. ure popoldne. Na neki mizici v sobi so našli nepopolnso kuverto in prazen papir, katerega sta očividno pripravila, da napišeta poslovljno pismo. Napisala pa nista ničesar. Ko so preiskali njih kovčke, so našli veliko število pisem, iz katerih je razvidno, da sta se silno ljubila. Iz korespondence je bilo tudi ugotovljeno, da je ustreljala Marija Vidas, soproga umirovljenega kapetana Frana Vidas, upravitelja posestva grofa Kulmerja v Sestnah. Pred šestimi meseci je obolela na pljučah in je odšla v sanatorij na Brestovcu, da se tam zdravi. Bila je drugače pošna uradnica.

Vidasova se je v Brestovcu spoznala z Matom Svetinom, ki je bival v sanatoriju nekaj časa kot pomočnik zdravnika. Med obema je nastalo ljubavno razmerje in predno se je vrnila Vidasova domov, je odšla v Zagreb, kjer se je nastanila s Svetinom v hotelu »Royal«. Kaj je gnalo oba ljubimca v smrt ni znano. Zdi se, da jima je zmanjkalo denarja in da sta samomor izvršila v momentu duševne depresije. Vidasova je stara šele 23 let, dočim

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 kupa. — Plačilo se
vnaprej.

Mali oglasi

Cena malih oglasov
vredna beseda
50 para. — Najmanjše
pa 5 denarjev.

Službe

Mlad šofer

se išče za oktober in no-
vember. — Ponudbe na
upravo »Slov. Narod«
pod »Mlad šofer/6192«.

Hotelski portir

stručna i sposobna sila,
koji posna svetske jezi-
ke, razpolaze potrebnom
garderobom te odgovor-
ajucom jamcevinom —
se sprejme. — Ponude
slati uz priloz uverenja
te fotografije — Upravi
»Hotel Centrala«, Sara-
jevo. 6204

Deklica,

14 let stara, se sprejme
za lahka dela; poleg tega
se bo lahko izučila tudi
v trgovini. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 6212

Prodajam

Sedlarski stroj

in stiskalica (stanca) za
rezanje gamaš — se ce-
no prodaja. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 6209

Trgovino

z raznim blagom v Ljub-
ljanski okolici — ceno
prodajam. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.« 6213

Omara za obleko

in postelja, malo rablje-
no — se prodaja. — Ogle-
da se: Miklošičeva cesta
št. 10, pritličje. 6211

Beneški jarmenik

(Venecijanka), 1.20 m
premera in 5 m dolžine
ter dobro ohranjena re-
gistrirna blagajna
99.99 — naprodaj. Po-
nudebe pod »Blagajna« na
Aloma Company, Ljub-
ljana. 6197

Stanovanja

Stanovanje

(soba in pritličje) — se
odda proti primerni od-
škodnini. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 6217

Dve prazni sobi,

prostorni, iscem v šenta-
petrskem predmestju. —
Najemnina postanska
stvar. — Ponudbe pod
»Prostorni sobi/6216« na
upravo »Slov. Narod«. 6216

Opremljena soba

s posebnim vzhodom se
odda. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.« 6206

Kupim

Kupim suhe gobe

PO NAJVIŠJI CENI IN
VSAKO MNOŽINO. —
Ponudbe z navedbo cene
z vzorcem na: Ivan Sever,
Velenje. 5949

Razno

»Wertheim«

blagajne
priporoča — Ljubljanska
komerc. družba, Ljubljana,
Bleiweisova cesta 18. 3476

Pristno, najčistejše nor-
veško medicinsko ribje
olje Dorsch in emulzijo
za slabotne otroke —
priporoča

lečarna Bahovec,

Ljubljana (pri čevljars-
kem mostu). — Razpo-
silja se tudi po pošti.
87/T

Sprejemem še nekaj

učencev
za klavir in teorijo.
Strog in natančen pouk.
— Naslov pove uprava
»Slov. Narod«. 6168

Nepremičnine

Pri prodaji

posestva

dosežete priznane naj-
boljši uspeh, ako se po-
služite posredovanja —
Realitetne pisarne »PO-
SESTA, d. z o. z. v Ljub-
ljani, Sv. Petra cesta 24,
pri kateri se stalno ogle-
šajo kupci. 54/T

Lepa vila z vrtom

dvodružinska, na najlep-
šem kraju mesta Ljub-
ljane — se za 240.000 di-
narjev prodaja. Stanova-
nje takoj na razpolago.
Elektrika, parketi, ko-
palnice, kanalizacija in
je napravljena lepa že-
lezna ograja. — Ponudbe
pod »Srečen dom/6210«
na upravo »Slov. Nar.«.

Kuverte

priporoča

Narodna tiskarna

Modni salon

6088

M. SEDEJ-STRNAD, Prešernova ulica
palača Mestne hranilnice

priporoča zadnje novosti dunajskih in pariških klobukov. — Žalni klobuki vedno v zalogi.
Najnižje cene! Solidno blago!

Dr. Pavel Avramović

se je vrnil

in zopet redno ordinira od 9. do
11. dopoldne in od 2. do 4. po-
poldne.

Aleksandrova cesta št. 7,
vhod Beethovnova. 6208

Robert Smielowski,

arhitekt

in mestni stavbenik

Rimska cesta 2.

Izvršuje načrte in proračune, pre-
vzema stavbna dela vseh vrst,
kakor tudi presojevanje in cenitve
pod solidnimi in najugodnejšimi
pogoji.

Zidna opeka
od lastne opekarnice na Viču, pri-
znana kot najboljša kakovost in
od skladišča, Opekarskega, 18,
po najnižji dnevni ceni. 50 T

?? Kdo si zviša promet ??

i as-eu eliezodo oupa jopy

POZOR hoteli, restavracije in gostilne!

Imam večje količine najfinjših hrvatskih vin let-
nika 1922 in 1923 od Plešivice, Sv. Ane in Vi-
vodine po zelo umerjeni ceni. Cenj. vprašanja na

Petar Barič

veletrgovec vina

Karlovac.

6191

STEZNIKE

(moderce)

po životni meri priporoča

Ana Buttor

Dunajska cesta 6-II
v hiši lekarnar Piccoli.

Obleka

obdelala iz-
gleda kakor

ako je kemično čiščena in po-
barvana v 88 T/T

i kemični čistilnici in barvarili

JOS. REICH

tovarna
Poljanski nasip 4.
Podružnica: Selenburgova 3.

TRGOVCI, KUPUJTE MANUFAKTURNO BLAGO

PRI POZNANI, SOLIDNI IN CENI TVRDKI 72 T

VILIM PICK MARIBOR

Centrala Zegreb ALEKSANDROVA

CESTA 26

Za centralne kurjave

najprimernejši je visokokalorični trobnodol-
ski premog. Dobavlja ga po orig. rudniški
ceni, glav. zastopnik premogokopa Trobnidol
DOM. CEBIN

83-T trg. s premogom, Ljubljana, Wolfova ul. 1/II.

Nabava drv.

Ker prva in druga licitacija za nabavo drv ni uspela,
se bo vršila 10. oktobra t. l. ob predpisanem času t. j.
predpoldne pri tukajšnjem poveljstvu sklenitev direktne
pogodbe za dobavo drv za kurjavo za potrebe orožništva
v ljubljanskem garnizonu v količini m³ v vrednosti do
Din 50.000 — ali tudi v manjših količinah bodisi od
enega ali več ponudnikov.

O pogojih se interesi lahko dnevno najpozneje
do 9. oktobra t. l. med uradnimi urami pri tukajšnjem
poveljstvu, Bleiweisova cesta 3, pritličje, informirajo.

Komanda 8. žandarmerijskega polka E. Br. 4620

od 28. septembra 1924. 6205

Povečanje slik

po vsaki poslani fotografiji v najmoder-
nejši in umetniški izdelavi.

Izdelava slik v tužni, sepiji, koloritu, akva-
relin in olju.

V vsaki željeni veličnosti.

Izdelava dopisnih kart v bakrotisku in bromsrebru
(originalne fotografije).

Zahvalite cenike in obračunajte se na edini
zavod v deželi:

Umjetničko nakladni zavod

Jos. Čaklović, Zagreb,

Medulićeva ulica 12. 42 T

Na debelo! Na drobno!

6214

S. Matte

tovarna kožuhovine

Največje podjetje naše države

Barvanje kakor v Leipzigu, stro-

jenje, konfekcioniranje.

Popravila, preobnove, kožuhovinaste ob-

robe in obšivi, modeli.

Naročila, prodaja in nakup kož:

Ljubljana, Sodna u. 5.

Najnovejše

modne liste

angleške, francoske in nemške

za jesen in zimo

1924—1925

priporoča

Narodna knjigarna, Ljubljana

Prešernova ulica št. 7. Prešernova ulica št. 7.